

ΤΕΙ ΗΠΕΙΡΟΥ

ΣΧΟΛΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ

ΤΜΗΜΑ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗΣ & ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ

**ΠΜΣ: ΛΟΓΙΣΤΙΚΗ-ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΙ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗ
ΕΠΙΣΤΗΜΗ**

ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

**ΑΝΑΒΑΛΛΟΜΕΝΗ ΦΟΡΟΛΟΓΙΑ ΕΜΠΕΙΡΙΚΗ ΔΙΕΡΕΥΝΗΣΗ
ΤΗΣ ΥΠΑΡΞΗΣ ΣΥΣΧΕΤΙΣΗΣ ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΑΚΗΣ ΤΙΜΗΣ
ΕΙΣΗΓΜΕΝΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ ΚΑΤΑΣΚΕΥΑΣΤΙΚΟΥ
ΚΛΑΔΟΥ ΚΑΙ ΑΝΑΒΑΛΛΟΜΕΝΗΣ ΦΟΡΟΛΟΓΙΑΣ**

Μαρία Γ. Σπύρου

Επιβλέπων: Ιωάννης Γεωργόπουλος

Πρέβεζα, Οκτώβριος 2017

ΤΕΙ ΗΠΕΙΡΟΥ

ΣΧΟΛΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ

ΤΜΗΜΑ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗΣ & ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ

**ΠΜΣ: ΛΟΓΙΣΤΙΚΗ-ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΙ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗ
ΕΠΙΣΤΗΜΗ**

ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

**ΑΝΑΒΑΛΛΟΜΕΝΗ ΦΟΡΟΛΟΓΙΑ ΕΜΠΕΙΡΙΚΗ ΔΙΕΡΕΥΝΗΣΗ
ΤΗΣ ΥΠΑΡΞΗΣ ΣΥΣΧΕΤΙΣΗΣ ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΑΚΗΣ ΤΙΜΗΣ
ΕΙΣΗΓΜΕΝΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ ΚΑΤΑΣΚΕΥΑΣΤΙΚΟΥ
ΚΛΑΔΟΥ ΚΑΙ ΑΝΑΒΑΛΛΟΜΕΝΗΣ ΦΟΡΟΛΟΓΙΑΣ**

Μαρία Γ. Σπύρου

Επιβλέπων: Ιωάννης Γεωργόπουλος

Πρέβεζα, Οκτώβριος 2017

DEFERRED TAXATION

EMPIRICAL INVESTIGATION OF THE EXISTANCE OF CORRELATION BETWEEN THE STOCK PRICE OF LISTED CONSTRUCTION COMPANIES AND DEFERRED TAXATION

Εγκρίθηκε από τριμελή εξεταστική επιτροπή

Πρέβεζα, 10/10/2017

ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ

1. Επιβλέπων καθηγητής

Ιωάννης Γεωργόπουλος , Καθηγητής

2. Μέλος επιτροπής

Ευάγγελος Θ. Χύτης, Επίκουρος Καθηγητής

3. Μέλος επιτροπής

Χαρίλαος Ναζάκης, Καθηγητής

Ο Διευθυντής του ΠΜΣ

Χαρίλαος Ναζάκης

Υπογραφή

© Σπύρου Μαρία, 2017.

Με επιφύλαξη παντός δικαιώματος. All rights reserved.

Δήλωση μη λογοκλοπής

Δηλώνω υπεύθυνα και γνωρίζοντας τις κυρώσεις του Ν. 2121/1993 περί Πνευματικής Ιδιοκτησίας, ότι η παρούσα μεταπτυχιακή εργασία είναι εξ ολοκλήρου αποτέλεσμα δικής μου ερευνητικής εργασίας, δεν αποτελεί προϊόν αντιγραφής ούτε προέρχεται από ανάθεση σε τρίτους. Όλες οι πηγές που χρησιμοποιήθηκαν (κάθε είδους, μορφής και προέλευσης) για τη συγγραφή της περιλαμβάνονται στη βιβλιογραφία.

Σπύρου Μαρία

Υπογραφή

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ

Θα ήθελα να ευχαριστήσω θερμά τον επιβλέποντα καθηγητή κ. Γεωργόπουλο Ιωάννη για τις πολύτιμες συμβουλές του, την καθοδήγηση και την ουσιαστική βοήθεια που μου προσέφερε καθ' όλη τη διάρκεια της εκπόνησης της παρούσας διπλωματικής εργασίας.

Τέλος θα ήθελα να ευχαριστήσω θερμά την οικογένειά μου για την ηθική υποστήριξη και την υπομονή που επέδειξαν καθ' όλη τη διάρκεια της φοίτησής μου στο τμήμα Λογιστικής και Χρηματοοικονομικής του ΤΕΙ Ηπείρου, στο πλαίσιο του μεταπτυχιακού προγράμματος σπουδών.

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Στο πλαίσιο της παρούσας διπλωματικής εργασίας μελετάται η αναβαλλόμενη φορολογία μέσω του Διεθνούς Λογιστικού Προτύπου 12 (ΔΛΠ 12) αλλά και μέσα από τα Ελληνικά Λογιστικά Πρότυπα (ΕΛΠ, Ν4308/2014) και η διάκρισή της ως αναβαλλόμενη φορολογική απαίτηση και ως αναβαλλόμενη φορολογική υποχρέωση. Με βάση αυτά τα πρότυπα, ο φόρος εισοδήματος διακρίνεται σε τρέχοντα και σε αναβαλλόμενο φόρο εισοδήματος.

Η οικονομική οντότητα στο πλαίσιο της συμμόρφωσης με βάση την λογιστική και την φορολογική νομοθεσία καλείται να παρακολουθεί και να προσδιορίζει το οικονομικό της αποτέλεσμα τόσο από λογιστική σκοπιά όσο και από φορολογική.

Σκοπός της παρούσας έρευνας είναι να εξετάσει αν η πληροφόρηση που παρέχεται από τις οικονομικές καταστάσεις των επιχειρήσεων και συγκεκριμένα η πληροφόρηση που αντλείται από τον λογαριασμό της αναβαλλομένης φορολογίας, αποτελεί σημαντικό στοιχείο για τους επενδυτές κατά την λήψη των αποφάσεων τους. Το ερευνητικό ερώτημα της εργασίας αποτελεί η διερεύνηση της ύπαρξης επιδράσεων και συσχέτισης της αναβαλλόμενης φορολογίας με την απόδοση της χρηματιστηριακής τιμής των μετοχών των εισηγμένων στο Ελληνικό Χρηματιστήριο Αξιών, κατασκευαστικών εταιρειών.

Για το σκοπό αυτό συλλέχθηκαν στοιχεία από εισηγμένες εταιρείες οι οποίες δραστηριοποιούνται στον κατασκευαστικό κλάδο και διερευνήθηκε εάν η αναβαλλόμενη φορολογική απαίτηση αποτελεί έναν στατιστικά σημαντικό παράγοντα διαμόρφωσης της τιμής της μετοχής των τεχνικών εταιρειών και σε ποιο βαθμό επιδρά καθοριστικά στην λήψη αποφάσεων των επενδυτών.

Λέξεις-κλειδιά: Αναβαλλόμενη Φορολογία, Διεθνές Λογιστικό Πρότυπο 12, Ελληνικά Λογιστικά Πρότυπα, Κατασκευαστικές Εταιρείες, Ελληνικό Χρηματιστήριο Αξιών.

ABSTRACT

In this paper, deferred taxation is considered through International Accounting Standard 12 (IAS 12) and through Greek Accounting Standard (G.A.S.), and its delimitation as a deferred tax asset and a deferred tax liability. Through this standard, income tax is distinguished in current and deferred income tax.

A financial entity in compliance with accounting and tax legislation is required to monitor and determine its financial performance both in accounting and tax terms.

The purpose of this investigation is to examine whether the information provided by the company's financial statements, and in particular the information derived from the deferred tax account, is an important element for investors in making their decisions. The research question of the work is the investigation of the impact and correlation of the deferred tax with the return of the stock price of the shares of the companies listed on the Greek Stock Exchange, construction companies.

Key word: Deferred Taxation, International Accounting Standard 12, Greek Accounting Standard Construction Companies, Hellenic Exchange Group.

Πίνακας περιεχομένων

Με επιφύλαξη παντός δικαιώματος. All rights reserved.....	i
Δήλωση μη λογοκλοπής.....	ii
ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ	iii
ΠΕΡΙΛΗΨΗ.....	iv
ABSTRACT.....	v
Πίνακας περιεχομένων	vi
Κατάλογος Πινάκων.....	viii
Κατάλογος Γραφημάτων.....	ix
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1^ο ΕΙΣΑΓΩΓΗ.....	1
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2^ο ΠΡΟΣΔΙΟΡΙΣΜΟΣ ΤΟΥ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟΥ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΟΣ	3
2.1 Προσδιορισμός του οικονομικού αποτελέσματος από λογιστική σκοπιά	3
2.2 Έννοια του Εσόδου και του Εξόδου, χρόνος Αναγνώρισης και Επιμέτρηση (Ε.Λ.Π.)	5
2.3 Εννοιολογικό Πλαίσιο ΔΛΠ – Οικονομικές Καταστάσεις	7
2.4 Προσδιορισμός του οικονομικού αποτελέσματος από φορολογική σκοπιά	10
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3^ο Δ.Λ.Π.12 – ΦΟΡΟΙ ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΟΣ	13
3.1. ΠΕΔΙΟ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ - ΣΚΟΠΟΣ.....	13
3.2 ΛΟΓΙΣΤΙΚΗ ΚΑΙ ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΗ ΒΑΣΗ.....	13
3.3 ΑΝΑΒΑΛΛΟΜΕΝΗ ΦΟΡΟΛΟΓΙΑ.....	14
3.4 Παραδείγματα φορολογητέων προσωρινών διαφορών	19

3.5 Παραδείγματα Εκπεστέων Προσωρινών διαφορών.....	20
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4^ο ΠΡΟΓΕΝΕΣΤΕΡΕΣ ΕΡΕΥΝΕΣ ΚΑΙ ΑΡΘΡΟΓΡΑΦΙΑ ΓΙΑ ΤΟΒ ΑΝΑΒΑΛΛΟΜΕΝΟ ΦΟΡΟ.....	24
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5^ο ΕΜΠΕΙΡΙΚΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ-ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ	29
5.1 Σκοπός της έρευνας και ερευνητικά ερωτήματα.....	29
5.2 Το δείγμα και η συλλογή των δεδομένων της έρευνας	29
5.3 Μεθοδολογία και εμπειρικά ευρήματα.....	38
5.3.1 Μεθοδολογία	38
5.3.2 Εμπειρικά ευρήματα.....	39
5.3.3 Ευρήματα παλινδρομήσεων	49
5.3.4 Συμπεράσματα – Προτάσεις.....	50
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ-ΑΡΘΡΟΓΡΑΦΙΑ	53

Κατάλογος Πινάκων

Πίνακας 5.2.1 Το Δείγμα – Εισηγμένες στο Χρηματιστήριο Αθηνών Κατασκευαστικές Εταιρείες.....	30
Πίνακας 5.2.2 Οικονομικά Δεδομένα ΓΕΚ ΤΕΡΝΑ ΑΕ	31
Πίνακας 5.2.3 Οικονομικά Δεδομένα ΕΔΡΑΣΗ Χ. – ΨΑΛΛΙΔΑΣ Α.Ε.	32
Πίνακας 5.2.4 Οικονομικά Δεδομένα ΕΛΛΑΚΤΩΡ Α.Ε.	32
Πίνακας 5.2.5 Οικονομικά Δεδομένα ΜΟΧΛΟΣ Α.Ε.	33
Πίνακας 5.2.6 Οικονομικά Δεδομένα ΑΘΗΝΑ Α.Τ.Ε.....	33
Πίνακας 5.2.7 Οικονομικά Δεδομένα ΑΕΓΕΚ Α.Ε.	34
Πίνακας 5.2.8 Οικονομικά Δεδομένα ΑΒΑΞ Α.Ε.	34
Πίνακας 5.2.9 Οικονομικά Δεδομένα Ι. ΚΛΟΥΚΙΝΑΣ – Ι ΛΑΠΠΑΣ Α.Ε.	35
Πίνακας 5.2.10 Οικονομικά Δεδομένα ΙΝΤΡΑΚΟΜ ΚΑΤΑΣΚΕΥΑΣΤΙΚΗ Α.Ε.	35
Πίνακας 5.2.11 Οικονομικά Δεδομένα ΔΟΜΙΚΗ ΚΡΗΤΗΣ Α.Ε.	36
Πίνακας 5.2.12 Οικονομικά Δεδομένα ΕΚΤΕΡ Α.Ε.	36
Πίνακας 5.2.13 Οικονομικά Δεδομένα ΠΡΟΟΔΕΥΤΙΚΗ Α.Τ.Ε.	37
Πίνακας 5.2.14 Οικονομικά Δεδομένα ΒΙΟΤΕΡ Α.Ε.	37
Πίνακας 5.3.1 ΠΕΡΙΓΡΑΦΙΚΑ ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΤΩΝ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ ΜΑΣ.....	39
Πίνακας 5.3.2 ΠΕΡΙΓΡΑΦΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΑΝΑ ΕΤΑΙΡΕΙΑ.....	40
Πίνακας 5.3.3 ΠΕΡΙΓΡΑΦΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΑΝΑ ΕΤΟΣ.....	45
Πίνακας 5.3.4 ΣΥΣΧΕΤΙΣΗ ΤΩΝ ΜΕΤΑΒΛΗΤΩΝ ΣΥΝΟΛΙΚΑ ΚΑΙ ΑΝΑ ΕΤΑΙΡΕΙΑ	48

Κατάλογος Γραφημάτων

Γράφημα 5.3.1 ΑΝΑΒΑΛΛΟΜΕΝΗ ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΗ ΑΠΑΙΤΗΣΗ ΑΝΑ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΤΑ ΕΤΗ 2005-2015	42
Γράφημα 5.3.2 ΕΞΕΛΙΚΗ ΑΝΑΒΑΛΛΟΜΕΝΗΣ ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΗΣ ΑΠΑΙΤΗΣΗΣ ΚΑΤΑ ΤΑ ΕΤΗ 2005-2015.....	43
Γράφημα 5.3.3 ΤΙΜΗ ΜΕΤΟΧΗΣ ΑΝΑ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΤΑ ΕΤΗ 2005-2015.....	44
Γράφημα 5.3.4 ΕΞΕΛΙΞΗ ΤΩΝ ΤΙΜΩΝ ΤΩΝ ΜΕΤΟΧΩΝ ΚΑΤΑ ΤΑ ΕΤΗ 2005-2015	46
Γράφημα 5.3.5 ΕΞΕΛΙΞΗ ΤΗΣ ΜΕΣΗΣ ΤΙΜΗΣ ΤΩΝ ΜΕΤΟΧΩΝ ΚΑΙ ΤΗΣ ΜΕΣΗΣ ΑΝΑΒΑΛΛΟΜΕΝΗΣ ΑΠΑΙΤΗΣΗΣ (σε εκ. €) ΚΑΤΑ ΤΑ ΕΤΗ 2005-2015.	47

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1^ο ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η παρούσα εργασία πραγματοποιήθηκε στα πλαίσια εκπόνησης της διπλωματικής μου εργασίας για την απόκτηση μεταπτυχιακού τίτλου σπουδών στην Λογιστική –Χρηματοοικονομική και Διοικητική Επιστήμη του Τ.Ε.Ι. Ηπείρου. Η ανάγκη για ποιοτική και αξιόπιστη χρηματοοικονομική πληροφόρηση στην τοπική αλλά και διεθνή αγορά οδήγησε στην υιοθέτηση των Διεθνών Προτύπων Χρηματοοικονομικής Αναφοράς από όλες τις εισηγμένες στο Χρηματιστήριο Αθηνών, ελληνικές επιχειρήσεις. Συνέπεια αυτής, είναι και η υποχρεωτική εφαρμογή της αναβαλλόμενης φορολογίας με απώτερο σκοπό την καλύτερη απεικόνιση της οικονομικής θέσης των επιχειρήσεων μέσα από τις οικονομικές τους καταστάσεις .

Μέχρι την εφαρμογή των Διεθνών Λογιστικών Προτύπων (Δ.Λ.Π.) στην Ελλάδα η κατάρτιση των χρηματοοικονομικών καταστάσεων συνδεόταν άμεσα από την φορολογική νομοθεσία. Με την υιοθέτηση των Δ.Λ.Π. η κατάρτιση και παρουσίαση των οικονομικών καταστάσεων των οντοτήτων έχει ως βάση την λογιστική αντιμετώπιση των γεγονότων και όχι την φορολογική αντιμετώπιση. Έτσι στόχος των οικονομικών καταστάσεων είναι η αξιόπιστη και σωστότερη πληροφόρηση των επενδυτών και των λοιπών ενδιαφερομένων.

Η παρούσα εργασία πραγματεύεται το Διεθνές Λογιστικό Πρότυπο 12 και πιο συγκεκριμένα πραγματεύεται το λογαριασμό της *Αναβαλλόμενης Φορολογίας* και τις δύο εκφάνσεις της ως αναβαλλόμενη φορολογική απαίτηση και ως αναβαλλόμενη φορολογική υποχρέωση. Παρουσιάζει αναλυτικά τα χαρακτηριστικά του αναβαλλόμενου φόρου και της σύνδεσης του με τις χρηματοοικονομικές καταστάσεις της λογιστικής οντότητας . Το ερευνητικό ερώτημα της συγκεκριμένης εργασίας είναι η διερεύνηση της ύπαρξης επιδράσεων και συσχέτισης της αναβαλλόμενης φορολογίας με την απόδοση της χρηματιστηριακής τιμής των μετοχών των εισηγμένων στο χρηματιστήριο κατασκευαστικών εταιρειών. Σημαντική παρατήρηση είναι το γεγονός, ότι και στην περίπτωση που μια οικονομική οντότητα δεν επιθυμεί να αναγνωρίσει, να λογιστικοποιήσει δηλαδή τον αναβαλλόμενο φόρο ως απαίτηση ή ως υποχρέωση, είναι πλέον υποχρεωμένη να παρακολουθεί την λογιστική και φορολογική βάση τόσο των στοιχείων του Ένεργητικού όσο και των στοιχείων του Παθητικού. Έτσι με αυτό τον τρόπο η λογιστική οντότητα υιοθετεί την

φιλοσοφία του αναβαλλόμενου φόρου ώστε να μπορέσει να παρακολουθεί αποτελεσματικά το φορολογικό και το λογιστικό αποτέλεσμα.

Σκοπός της παρούσας έρευνας είναι η διερεύνηση της ύπαρξης σύνδεσης της αναβαλλόμενης φορολογίας και της απόδοσης της χρηματιστηριακής τιμής των μετοχών των εισηγμένων στα Ελληνικά Χρηματιστήρια επιχειρήσεων του κατασκευαστικού κλάδου. Στα επόμενα κεφάλαια γίνεται αναφορά στον τρόπο προσδιορισμού του οικονομικού αποτελέσματος, λογιστικό και φορολογικό, στο σκοπό και το πεδίο εφαρμογής του Δ.Λ.Π. 12,στη λογιστική και φορολογική βάση και τις μόνιμες και προσωρινές διαφορές που δημιουργούν και τον αναβαλλόμενο φόρο. Στην συνέχεια γίνεται μια βιβλιογραφική επισκόπηση και αναφέρονται προγενέστερες έρευνες αλλά και άρθρα που έχουν δημοσιευθεί στην ελληνική και ξένη βιβλιογραφία.

Στο πέμπτο κεφάλαιο παρουσιάζεται η εμπειρική προσέγγιση και έρευνα της παρούσας Διπλωματικής Εργασίας, ο σκοπός αυτής, τα ερευνητικά ερωτήματα ,το δείγμα της έρευνας η μεθοδολογία και τα συμπεράσματα αυτής καθώς και προτάσεις για μελλοντικές έρευνες.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2^ο ΠΡΟΣΔΙΟΡΙΣΜΟΣ ΤΟΥ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟΥ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΟΣ

2.1 Προσδιορισμός του οικονομικού αποτελέσματος από λογιστική σκοπιά

Βασική προϋπόθεση στη λογιστική σκέψη για το προσδιορισμό του οικονομικού αποτελέσματος μιας οικονομικής οντότητας είναι η συνέχιση της δραστηριότητας της. Το γεγονός δηλαδή ότι μια λογιστική οντότητα έχει διάρκεια στο μέλλον και δεν υπάρχει πρόθεση από την πλευρά της διοίκησης να αναστείλει τις δραστηριότητες της και να ρευστοποιήσει τα περιουσιακά της στοιχεία. Μια από τις δύο βασικές παραδοχές για την κατάρτιση των οικονομικών καταστάσεων σύμφωνα με το εννοιολογικό πλαίσιο των ΔΠΧΑ είναι η συνέχιση της δραστηριότητας της οικονομικής οντότητας (going concern). Αλλά και στα ΕΛ.Π. (Ν.4308/2014) γίνεται ιδιαίτερη αναφορά στην παραδοχή της συνέχισης της δραστηριότητας των οικονομικών οντοτήτων ως μια από τις βασικές αρχές σύνταξης των χρηματοοικονομικών καταστάσεων (§1.αρ.17.Ν.4308/14). Αν δεν συμβαίνει αυτό τότε τα περιουσιακά στοιχεία επιμετρούνται στις καθαρά ρευστοποιήσιμες αξίες και οι υποχρεώσεις μαζί με τις προβλέψεις επιμετρούνται στα ποσά που αναμένεται να απαιτηθούν για τον διακανονισμό (§11 αρ.17 Ν.4308/2014).

Μια άλλη σημαντική επίδραση της αρχής της συνέχισης της επιχειρηματικής δραστηριότητας είναι και η εισαγωγή στην χρονική περίοδο σύμφωνα με την οποία το οικονομικό αποτέλεσμα πρέπει να προσδιορίζεται σε τακτά χρονικά διαστήματα για να μπορεί ο κάθε ενδιαφερόμενος να αντλεί το οικονομικό αποτέλεσμα της οντότητας. Τα παραπάνω τακτά χρονικά διαστήματα αποτελούν τις λογιστικές χρήσεις. Τι εννοούμε όμως όταν λέμε οικονομικό αποτέλεσμα; Ένας γενικός ορισμός του οικονομικού αποτελέσματος είναι η μεταβολή στην περιουσία μεταξύ δύο χρονικών σημείων. Στην εξέλιξη των χρόνων έχουν διαμορφωθεί διάφορες προσεγγίσεις στον ορισμό του οικονομικού αποτελέσματος. Οι επικρατέστερες είναι εκείνες οι οποίες προσεγγίζουν το οικονομικό αποτέλεσμα από την πλευρά της διατήρησης του κεφαλαίου και από την πλευρά των συναλλαγών. Η σύγχρονη

λογιστική πρακτική βασίζεται στην τροποποιημένη προσέγγιση των συναλλαγών (Βλησμάς, Σγουρινάκης 2016).

Σύμφωνα με την πρώτη προσέγγιση ,της Διατήρησης του Κεφαλαίου, το λογιστικό αποτέλεσμα διαμορφώνεται από την σύγκριση των ιδίων κεφαλαίων σε δύο διαδοχικούς ισολογισμούς προσαρμοσμένο με τις νέες εισφορές ή τις αναλήψεις κεφαλαίου από τους ιδιοκτήτες στην ίδια λογιστική χρήση.

Αν θέλουμε να προσεγγίσουμε το οικονομικό αποτέλεσμα μέσα από την θεωρία της Διατήρησης του Κεφαλαίου, δεν έχουμε παρά να συγκρίνουμε τα ίδια κεφάλαια σε δύο διαδοχικές χρήσεις ύστερα από τις αναγκαίες προσαρμογές. Πιο συγκεκριμένα θα το αποτυπώναμε ως εξής:

Οικονομικό αποτέλεσμα = Ίδια Κεφάλαια Τέλους - Ίδια Κεφάλαια Αρχής + Αναλήψεις Κεφαλαίου - Εισφορές Κεφαλαίου.

Σε αντίθεση με την δεύτερη προσέγγιση το λογιστικό αποτέλεσμα διαμορφώνεται από την διαφορά μεταξύ εσόδων και εξόδων μέσα σε μία χρήση. Τα έσοδα και έξοδα προέρχονται από τις συναλλαγές της οικονομικής οντότητας με το εξωτερικό περιβάλλον, η ύπαρξη κέρδους ή ζημιάς δηλαδή προέρχεται από την ύπαρξη λογιστικών γεγονότων με το εξωτερικό περιβάλλον.

Μέσα από το πάντρεμα των δύο αυτών προσεγγίσεων στη λογιστική πρακτική προέκυψε και η τελική προσέγγιση του λογιστικού αποτελέσματος το οποίο διατυπώνεται ως εξής:

Το Λογιστικό αποτέλεσμα ισούται με το Σύνολο των Εσόδων αφαιρώντας το Σύνολο των Εξόδων. Έτσι η προσέγγιση αυτή περιλαμβάνει και την μεταβολή στα ίδια κεφάλαια αφού όμως διαγράψουμε τις συναλλαγές της οικονομικής οντότητας με τους ιδιοκτήτες και ο προσδιορισμός των εσόδων και των εξόδων δεν συμπεριλαμβάνει μόνο τις εξωτερικές συναλλαγές της οικονομικής οντότητας.

2.2 Έννοια του Εσόδου και του Εξόδου, χρόνος Αναγνώρισης και Επιμέτρηση (Ε.Λ.Π.)

Σύμφωνα με τον Ν.4308/14 Ε.Λ.Π., παράρτημα Α Ορισμοί, η έννοια του εισοδήματος (income) διατυπώνεται ως: «αυξήσεις σε οικονομικά οφέλη κατά τη διάρκεια της περιόδου αναφοράς με τη μορφή εισροών ή αυξήσεων περιουσιακών στοιχείων ή μειώσεων υποχρεώσεων, που οδηγούν σε αυξήσεις της καθαρής θέσης, εκτός από εκείνες που σχετίζονται με συνεισφορές των ιδιοκτητών της οντότητας. Το εισόδημα περιλαμβάνει τα έσοδα και τα κέρδη (gains)». Ως έσοδο (revenue) ορίζεται «η μεικτή εισροή οικονομικών ωφελειών κατά τη διάρκεια μιας περιόδου, η οποία προκύπτει από συνήθεις δραστηριότητες μιας οντότητας και αυξάνει την καθαρή θέση της, εκτός των αυξήσεων της καθαρής θέσης που προέρχονται από συνεισφορές των ιδιοκτητών της οντότητας».

Σύμφωνα με τα παραπάνω για να θεωρηθεί ότι ένα λογιστικό γεγονός ότι επιφέρει έσοδο θα πρέπει το λογιστικό γεγονός να έχει τρία χαρακτηριστικά:

- Να προέρχεται από τις συνήθεις δραστηριότητες της οικονομικής μονάδας.
- Να προκαλεί αύξηση των ιδίων κεφαλαίων της οντότητας.
- Να αφορά συγκεκριμένη λογιστική περίοδο (χρήση).

Με τον Ν.4308/2014 Ε.Λ.Π. αναγνωρίζεται το κέρδος και διακρίνεται από τα έσοδα που δεν προέρχονται από τις συνήθεις δραστηριότητες της οικονομικής οντότητας αλλά και να αναφερθούν σε συναλλαγές που επιφέρουν απευθείας επιδράσεις στα ίδια κεφάλαια της λογιστικής οντότητας. Το γεγονός αυτό έχει σαν αποτέλεσμα τα παρακάτω χαρακτηριστικά του κέρδους:

- Το λογιστικό γεγονός μπορεί και να μην συνδέεται με την συνήθη επιχειρηματική δραστηριότητα της οντότητας.
- Προκαλεί απευθείας επιδράσεις στα Ίδια Κεφάλαια.
- Προκαλεί αύξηση των Ιδίων Κεφαλαίων.
- Πρόκειται για συγκεκριμένη χρονική περίοδο (λογιστική χρήση).

Με τον ίδιο τρόπο τα Ε.Λ.Π. ορίζουν τις έννοιες του εξόδου (expense) και της ζημιάς (loss). Κατά αυτόν τον τρόπο έξοδο ορίζεται «η μείωση των περιουσιακών στοιχείων (οικονομικών πόρων) ή η αύξηση των υποχρεώσεων κατά τη διάρκεια μιας περιόδου που οδηγεί σε μείωση της καθαρής θέσης, εκτός των μειώσεων της καθαρής θέσης που προέρχονται από διανομές στους ιδιοκτήτες της οντότητας» (Ν.4308/14 Ε.Λ.Π. Παράρτημα Α:Ορισμοί). Ένα λογιστικό γεγονός προκαλεί έξοδο όταν:

- Έχει ως αποτέλεσμα τη διάθεση, ανάλωση ή χρήση περιουσιακών στοιχείων ή τη χρησιμοποίηση υπηρεσιών τρίτων ή την αύξηση των υποχρεώσεων.
- Επιφέρει μείωση των ιδίων κεφαλαίων.
- Αφορά συγκεκριμένη χρονική περίοδο (λογιστική χρήση).

Αντίθετα όταν μια συναλλαγή προκαλεί απευθείας μείωση της καθαρής θέσης, με την μορφή αύξησης των υποχρεώσεων ή μείωσης των περιουσιακών στοιχείων, εκτός των συναλλαγών με τους ιδιοκτήτες της οντότητας τότε το γεγονός αυτό επιφέρει ζημιά με τα παρακάτω χαρακτηριστικά:

- Προκαλεί απευθείας επίδραση στα Ίδια Κεφάλαια.
- Πιθανά να μην έχει σχέση με την επιχειρηματική δραστηριότητα της οντότητας.
- Να επιφέρει μείωση στα Ίδια Κεφάλαια.
- Και να αφορά συγκεκριμένη λογιστική περίοδο (χρήση).

Κύριας σημασίας για τον προσδιορισμό του οικονομικού αποτελέσματος είναι ο ακριβής χρόνος αναγνώρισης του λογιστικού αποτελέσματος. Ένα σφάλμα στο χρόνο αναγνώρισης ενός εσόδου ή ενός εξόδου μπορεί να μετακυλήσει το λογιστικό αποτέλεσμα στην επόμενη χρήση ή στην προγενέστερη. Σύμφωνα με τα Ε.Λ.Π. οι χρηματοοικονομικές καταστάσεις μιας οικονομικής οντότητας, οφείλουν να συντάσσονται με συνέπεια και σαφήνεια και να είναι σύμφωνες με τις θεμελιώδεις παραδοχές του δεδουλευμένου και της συνέχισης της δραστηριότητας, προκειμένου να εξασφαλίζουν την συγκρισιμότητα των χρηματοοικονομικών πληροφοριών μεταξύ των λογιστικών χρήσεων. Αναλυτικότερα τα στοιχεία της κατάστασης αποτελεσμάτων - έσοδα και έξοδα- που προκύπτουν στην χρήση αναγνωρίζονται σ'

αυτή με βάση την *αρχή του δεδουλευμένου (accrual assumption)* και όχι με τον *ταμειακό διακανονισμό τους*(§1^ε, αρ.17 και §2, αρ.25 Ν4308/2014).

Οι επιμετρήσεις των Εσόδων και Εξόδων με τα Δ.Λ.Π. γίνονται στις εύλογες αξίες και όταν η συναλλαγή γίνει με πίστωση το ποσό του τόκου θα πρέπει να διακρίνεται, ενώ με τα Ε.Λ.Π. η επιμέτρηση μπορεί να γίνεται στην ονομαστική αξία και να συμπεριλαμβάνεται και οι τόκοι στην συναλλαγή.

2.3 Εννοιολογικό Πλαίσιο ΔΛΠ – Οικονομικές Καταστάσεις

Το εννοιολογικό πλαίσιο (framework) του Συμβουλίου Διεθνών Λογιστικών Προτύπων (ΣΔΛΠ) είναι ένα εισαγωγικό κείμενο για την κατάρτιση και παρουσίαση των οικονομικών καταστάσεων. Περιέχει τις θεμελιώδεις λογιστικές αρχές και αποτελεί βάση στην οποία στηρίζονται τα ΔΠΧΑ. Καθορίζει τις υποκείμενες έννοιες που χρησιμοποιούνται στη σύνταξη των ΔΠΧΑ έτσι ώστε να έχουν κοινές θεμελιώδεις αρχές και να επιτυγχάνεται η συνέπεια μεταξύ τους.

Σκοπός του εννοιολογικού πλαισίου είναι ο προσδιορισμός των βασικών εννοιών για την σύνταξη και παρουσίαση των οικονομικών καταστάσεων. Χρησιμοποιείται ως βάση για την τροποποίηση των ήδη υφιστάμενων προτύπων αλλά και για την δημιουργία νέων προτύπων. Αποτελεί σημαντικό εργαλείο για τους συντάκτες τους ελεγκτές και τους χρήστες να ερμηνεύσουν τα ΔΠΧΑ. Χρησιμοποιείται ως αφετηρία για την δημιουργία νέων λογιστικών πολιτικών όταν τα υφιστάμενα πρότυπα δεν καλύπτουν ορισμένα ζητήματα. Το Συμβούλιο Διεθνών Λογιστικών Προτύπων βοηθά στην ανάπτυξη μελλοντικών προτύπων αλλά και στην αναθεώρηση των υφιστάμενων προτύπων. Το Πλαίσιο δεν αποτελεί μέρος των ΔΠΧΑ. Βοηθά στην προώθηση για εναρμόνιση των κανονισμών των λογιστικών προτύπων και των διαδικασιών που σχετίζονται με την παρουσίαση των οικονομικών καταστάσεων παρέχοντας μια βάση για τη μείωση του αριθμού των εναλλακτικών λογιστικών χειρισμών που επιτρέπονται από τα ΔΠΧΑ. Καλύπτει

- ❖ τον σκοπό των οικονομικών καταστάσεων,

- ❖ τις βασικές υποθέσεις,
- ❖ τα ποιοτικά χαρακτηριστικά των οικονομικών καταστάσεων,
- ❖ τα στοιχεία των οικονομικών καταστάσεων,
- ❖ την αναγνώριση των στοιχείων των οικονομικών στοιχείων,
- ❖ την επιμέτρηση των στοιχείων των οικονομικών στοιχείων,
- ❖ τις έννοιες του κεφαλαίου και της διατήρησης του κεφαλαίου.

Ο σκοπός των οικονομικών καταστάσεων είναι να παρέχουν χρήσιμη πληροφόρηση στους ενδιαφερόμενους σχετικά με την οικονομική θέση την επίδοση και τις αλλαγές στην οικονομική θέση της οικονομικής οντότητας καθώς και την λήψη αποφάσεων από τους χρήστες των οικονομικών καταστάσεων. Συγκεκριμένα το σύνολο των οικονομικών καταστάσεων περιλαμβάνει:

- ◆ Ισολογισμό (balance sheet)
- ◆ Κατάσταση Αποτελεσμάτων (income statement)
- ◆ Κατάσταση Ταμειακών Ροών (cash flow statement)
- ◆ Κατάσταση Μεταβολών Ιδίων Κεφαλαίων (statement of changes in equity) και
- ◆ Σημειώσεις (Notes)

Οι θεμελιώδεις παραδοχές που διέπουν την κατάρτιση και παρουσίαση των οικονομικών καταστάσεων σύμφωνα με τα ΔΛΠ είναι:

- 1) Η αρχή του δεδουλευμένου εσόδου και εξόδου και η χρονική συσχέτισης του (accrual)
- 2) Η συνεχιζόμενη δραστηριότητα (going concern)
- 3) Η σημαντικότητα (materiality)
- 4) Η συνέπεια (consistency)
- 5) Η παροχή συγκριτικής πληροφόρησης
- 6) Η σύνεση
- 7) Η ουσία έναντι του τύπου (substance over form)
- 8) Η πραγματική και δίκαιη παρουσίαση.

Τα ποιοτικά χαρακτηριστικά που πρέπει να διέπουν τις οικονομικές καταστάσεις σύμφωνα με το πλαίσιο είναι οι ιδιότητες που καθιστούν τις πληροφορίες που

παρέχονται από αυτές χρήσιμες για τους χρήστες. Σύμφωνα με τα ποιοτικά χαρακτηριστικά οι οικονομικές καταστάσεις πρέπει να είναι κατανοητές, συναφείς και αξιόπιστες.

Οι οικονομικές καταστάσεις περιλαμβάνουν τα παρακάτω στοιχεία:

- Τα περιουσιακά στοιχεία
- Τις υποχρεώσεις
- Τα Ίδια Κεφάλαια
- Τα Έσοδα
- Τα έξοδα

Τα περιουσιακά στοιχεία (στοιχεία του ενεργητικού) είναι πόροι που ελέγχονται από την οντότητα, είναι αποτέλεσμα παρελθόντων γεγονότων και η χρήση των οποίων αναμένεται να οδηγήσει σε εισροή οφέλους στην οικονομική οντότητα.

Οι υποχρεώσεις είναι παρούσες δεσμεύσεις της οντότητας που απορρέουν από γεγονότα του παρελθόντος η τακτοποίηση των οποίων αναμένεται να οδηγήσει σε εκροή πόρων που περικλείουν οικονομικό όφελος.

Ίδια Κεφάλαια είναι το υπόλοιπο που απομένει όταν από τα περιουσιακά στοιχεία μιας οντότητας αφαιρεθούν οι υποχρεώσεις.

Έσοδα είναι οι αυξήσεις στα οικονομικά οφέλη της οντότητας, στη διάρκεια μιας χρονικής περιόδου με τη μορφή εισροών ή αυξήσεων των περιουσιακών στοιχείων ή μειώσεων των υποχρεώσεων, που καταλήγουν σε αύξηση των ιδίων κεφαλαίων άλλη από εκείνη που συνδέεται με εισφορές των μετόχων. Ο ορισμός των εσόδων ενσωματώνει τόσο τα τακτικά έσοδα (revenue) όσο και τα κέρδη (gains).

Έξοδα είναι οι μειώσεις στα οικονομικά οφέλη, με τη μορφή εκροών ή μειώσεων των περιουσιακών στοιχείων ή αύξησης των υποχρεώσεων που καταλήγουν σε μείωση των ιδίων κεφαλαίων εκτός εκείνων των μειώσεων των ιδίων κεφαλαίων που συνδέονται με διανομές στους μετόχους.

Η αναγνώριση των στοιχείων των οικονομικών καταστάσεων είναι η ενσωμάτωση στον Ισολογισμό ή στην Κατάσταση Αποτελεσμάτων ενός στοιχείου με περιγραφή και νομισματική αξία και με την προϋπόθεση ότι το στοιχείο ότι πληροί τα κριτήρια αναγνώρισης των ΔΠΧΑ. Τα κριτήρια για να μπορεί ένα στοιχείο να αναγνωρισθεί στις οικονομικές καταστάσεις είναι τα εξής:

- Να πληροί τον ορισμό ενός στοιχείου.
- Να είναι πιθανόν ότι μελλοντικά οφέλη που σχετίζονται με το στοιχείο θα εισρεύσουν στην οικονομική οντότητα ή θα εκρεύσουν απ' αυτή.
- Να έχει κόστος ή αξία που να μπορεί να επιμετρηθεί αξιόπιστα.
Επιμέτρηση ορίζεται η διαδικασία καθορισμού της αξίας σε χρηματικές μονάδες στην οποία θα παρουσιαστούν τα στοιχεία στον Ισολογισμό και στην Κατάσταση Αποτελεσμάτων. Διακρίνεται σε τέσσερις διαφορετικές βάσεις επιμέτρησης :
 - Ιστορικό κόστος : Τα περιουσιακά στοιχεία εμφανίζονται στο ποσό που πληρώθηκε κατά το χρόνο απόκτησης τους δηλαδή στην αξία αγοράς τους.
 - Τρέχον κόστος: Τα περιουσιακά στοιχεία εμφανίζονται στο ποσό που θα απαιτούνταν προκειμένου να αποκτηθούν εκ νέου τη δεδομένη στιγμή.
 - Ρευστοποιήσιμη αξία: Τα περιουσιακά στοιχεία εμφανίζονται στο ποσό που θα μπορούσε να εισπραχθεί τη δεδομένη στιγμή από την διάθεση τους δηλαδή στην εκτιμώμενη τιμή πώλησης.
 - Παρούσα αξία: Τα περιουσιακά στοιχεία εμφανίζονται στη παρούσα (προεξοφλημένη) αξία των μελλοντικών ταμειακών ροών που αναμένεται να παράγει το στοιχείο στα πλαίσια της κανονικής ροής των εργασιών.

2.4 Προσδιορισμός του οικονομικού αποτελέσματος από φορολογική σκοπιά

Ο τρόπος προσδιορισμού του οικονομικού αποτελέσματος από φορολογική σκοπιά δεν διατυπώνεται με σαφήνεια διότι η προτεραιότητα της φορολογικής διοίκησης είναι ο ακριβής προσδιορισμός του φόρου εισοδήματος. Η φορολογική προσέγγιση για τον προσδιορισμό του αποτελέσματος της οικονομικής οντότητας ακολουθεί την δική της νομοθεσία και δεν υιοθετεί τις επιταγές της λογιστικής προσέγγισης. Έτσι σύμφωνα με τον Κώδικα Φορολογίας Εισοδήματος (Κ.Φ.Ε. Ν.4172/2013) ορίζονται οι διατάξεις περί κερδών από επιχειρηματική δραστηριότητα. Με άλλα λόγια σύμφωνα με την §1, άρ.21 Ν.4172/2013 : ως κέρδος από επιχειρηματική δραστηριότητα θεωρείται το σύνολο των εσόδων από τις επιχειρηματικές συναλλαγές μετά την αφαίρεση των επιχειρηματικών δαπανών, των αποσβέσεων και των προβλέψεων για επισφαλείς απαιτήσεις. Στα έσοδα από επιχειρηματικές συναλλαγές

περιλαμβάνονται και τα έσοδα από την πώληση των στοιχείων του ενεργητικού της επιχείρησης, καθώς και το προϊόν της εκκαθάρισής της, όπως αυτά προκύπτουν στη διάρκεια του φορολογικού έτους. Διαπιστώνεται από τα παραπάνω ότι δεν δίνεται από το νομοθέτη ακριβής ορισμός της έννοιας του εσόδου. Επιπλέον θεωρεί ότι το έσοδο προκαλείται από τις επιχειρηματικές συναλλαγές και όχι από λογιστικά γεγονότα. Ο νομοθέτης δηλαδή θεωρεί ότι το έσοδο πραγματοποιείται από συναλλαγές από το εξωτερικό περιβάλλον της οικονομικής οντότητας και κατά συνέπεια αποκλείει τα έσοδα από άλλες αιτίες (π.χ. αποτιμήσεις ,αναπροσαρμογές).

Ο όρος έξοδο έχει αντικατασταθεί με τον όρο επιχειρηματική δαπάνη που κατά τον ίδιο τρόπο ο φορολογικός νομοθέτης θεωρεί ότι μια επιχειρηματική δαπάνη πραγματοποιείται από συναλλαγή με το εξωτερικό περιβάλλον της οντότητας με εξαίρεση τις περιπτώσεις των αποσβέσεων και των προβλέψεων.

Είναι λοιπόν κατανοητή η διαφορά προσέγγισης του αποτελέσματος σύμφωνα με τον Κ.Φ.Ε. και τα Δ.Λ.Π. , και γίνεται περισσότερο αντιληπτή από το γεγονός ότι ο ΚΦΕ έχει αντικαταστήσει τον όρο λογιστικό γεγονός με τον όρο της επιχειρηματικής συναλλαγής. Έτσι λοιπόν, « ως επιχειρηματική συναλλαγή ορίζεται κάθε μεμονωμένη ή συμπτωματική πράξη με την οποία πραγματοποιείται συναλλαγή ή και η συστηματική διενέργεια πράξεων στην οικονομική αγορά με σκοπό την επίτευξη κέρδους» (§3,αρ.21 ν4172/2013). Το γεγονός αυτό έχει σαν αποτέλεσμα ότι οποιοδήποτε λογιστικό γεγονός, αποτελεί έσοδο ή έξοδο στο πλαίσιο εφαρμογής των Δ.Λ.Π. και δεν εμπίπτει στον ορισμό της επιχειρηματικής συναλλαγής να λαμβάνεται υπόψη από την φορολογική προσέγγιση. Άρα το λογιστικό αποτέλεσμα υποδηλώνει τον προσδιορισμό του οικονομικού αποτελέσματος σύμφωνα με το λογιστικό πλαίσιο που υπόκειται η οικονομική οντότητα και το φορολογικό αποτέλεσμα υποδηλώνει το προσδιορισμό του αποτελέσματος με σκοπό τη φορολογία εισοδήματος της λογιστικής οντότητας.

Η διαφορά μεταξύ φορολογικού και λογιστικού αποτελέσματος αποτελεί κατεξοχήν σημαντικό λογιστικό πρόβλημα. Το λογιστικό σύστημα μιας οντότητας έχει ως κύριο σκοπό την παροχή πληροφοριών στο εξωτερικό περιβάλλον της με αποτέλεσμα η πληροφόρηση θα πρέπει να είναι εναρμονισμένη και συνεπής με τις λογιστικές αρχές και το ισχύον κανονιστικό πλαίσιο. Έτσι λοιπόν η λογιστική αντιμετωπίζει τον φόρο

εισοδήματος ως έξοδο το οποίο μειώνει το λογιστικό αποτέλεσμα που μπορεί να διαμορφώνει ισόποση υποχρέωση για καταβολή φόρου στις φορολογικές αρχές.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3^ο Δ.Λ.Π.12 – ΦΟΡΟΙ ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΟΣ

3.1. ΠΕΔΙΟ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ - ΣΚΟΠΟΣ

Η σύνταξη και παρουσίαση των οικονομικών καταστάσεων ρυθμίζεται από τα Λογιστικά Πρότυπα που ορίζει η νομοθεσία κάθε χώρας. Η Επιτροπή Διεθνών Λογιστικών Προτύπων προσπάθησε να εναρμονίσει τα διαφορετικά Λογιστικά Πρότυπα και Λογιστικές Μεθόδους των διάφορων χωρών και οδήγησε στην δημιουργία των Διεθνών Λογιστικών Προτύπων. Ένας από τους κυριότερους σκοπούς των Δ.Λ.Π. είναι η συγκρισιμότητα της παρεχόμενης πληροφορίας από τις Οικονομικές Καταστάσεις προς τους χρήστες που με την σειρά της συνέβαλε και στην αξιοπιστία αυτών. Με δεδομένο ότι η κάθε χώρα διέπεται από τους δικούς της φορολογικούς νόμους για τον προσδιορισμό του φορολογητέου αποτελέσματος και του φόρου εισοδήματος που θα αποδοθεί, υπάρχουν διαφορές μεταξύ της εκάστοτε φορολογικής νομοθεσίας και των λογιστικών κανόνων που ορίζονται από τα Δ.Λ.Π.

Το Δ.Λ.Π. 12 εφαρμόζεται από όλες τις εισηγμένες στο χρηματιστήριο επιχειρήσεις που συντάσσουν τις οικονομικές τους καταστάσεις με βάση τα Δ.Π.Χ.Α. Το Δ.Λ.Π. 12 ασχολείται με το καθορισμό του λογιστικού χειρισμού του φόρου εισοδήματος των επιχειρήσεων. Συγκρίνει τη λογιστική αξία των στοιχείων του Ενεργητικού και των υποχρεώσεων με την αντίστοιχη φορολογική τους αξία προκειμένου να αναγνωρίσει την προκύπτουσα αναβαλλόμενη φορολογία. Έτσι για πρώτη φορά εισάγεται η έννοια της αναβαλλόμενης φορολογίας.

3.2 ΛΟΓΙΣΤΙΚΗ ΚΑΙ ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΗ ΒΑΣΗ

Οι Οικονομικές Καταστάσεις μιας οντότητας συντάσσονται σύμφωνα με τα Δ.Λ.Π. Από την Κατάσταση Αποτελεσμάτων χρήσεως προσδιορίζεται το λογιστικό αποτέλεσμα. Στη συνέχεια καταρτίζεται μια κατάσταση αναμόρφωσης του λογιστικού αποτελέσματος σε φορολογητέο αποτέλεσμα, σύμφωνα με την νομοθεσία και τους κανόνες που ορίζονται από τις φορολογικές αρχές. Σε αυτή την κατάσταση αναφέρονται όλες οι διαφορές μεταξύ λογιστικού και φορολογητέου αποτελέσματος.

Έτσι λοιπόν διακρίνουμε την λογιστική βάση και την φορολογική. Ως φορολογική βάση θεωρείται η αξία που αποδίδεται στο στοιχείο του ενεργητικού ή στην υποχρέωση από φορολογική σκοπιά. Λογιστική βάση θεωρείται η αξία που αποδίδεται στο στοιχείο του ενεργητικού ή στην υποχρέωση με βάση τις αρχές της Λογιστικής και του Κανονιστικού Πλαισίου.

3.3 ΑΝΑΒΑΛΛΟΜΕΝΗ ΦΟΡΟΛΟΓΙΑ

Μια σημαντική έννοια που εισήλθε με τα Δ.Λ.Π. είναι η έννοια του αναβαλλόμενου και τρέχοντος φόρου. Τρέχων φόρος είναι ο φόρος τον οποίο καλείται να καταβάλλει η οικονομική οντότητα για την τρέχουσα λογιστική χρήση στη φορολογική διοίκηση. Ο αναβαλλόμενος φόρος διακρίνεται σε αναβαλλόμενη φορολογική υποχρέωση που καλείται να καταβάλει η οντότητα μελλοντικά και σε αναβαλλόμενη φορολογική απαίτηση που αναμένει να εισπράξει μελλοντικά από την φορολογική διοίκηση. Οι διαφορές μεταξύ λογιστικής και φορολογικής βάσης των περιουσιακών στοιχείων και υποχρεώσεων είναι η αιτία που γεννάει τις διαφορές μεταξύ φορολογικού και λογιστικού αποτελέσματος. Οι διαφορές αυτές διακρίνονται σε μόνιμες και προσωρινές. Η οντότητα στη διάρκεια της λογιστικής περιόδου καλείται να αντιμετωπίσει διάφορα λογιστικά γεγονότα τα οποία επηρεάζουν ευθέως το αποτέλεσμα. Ένα χαρακτηριστικό παράδειγμα τέτοιου λογιστικού γεγονότος είναι η επιβολή προστίμου από την φορολογική αρχή π.χ. 100,00 €. Από λογιστική βάση θα επηρεάσει τα χρηματικά διαθέσιμα και ως έξοδο και το αποτέλεσμα. Από φορολογική βάση η μη αναγνώριση του ως έξοδο δημιουργεί διαφορά η οποία είναι μόνιμη δηλαδή δεν πρόκειται να αναστραφεί ούτε στην παρούσα χρήση ούτε σε μελλοντική χρήση. Στην αντίθετη πλευρά βρίσκεται η προσωρινή διαφορά η οποία αντιστρέφεται στο μέλλον. Όταν ένα έξοδο π.χ. 200,00€ αναγνωρίζεται για φορολογικούς σκοπούς στη χρήση του 2015 αλλά για λογιστική προσέγγιση αναγνωρίζεται στη χρήση 2014 τότε το λογιστικό αποτέλεσμα θα είναι μικρότερο στη χρήση του 2014 από το φορολογικό αποτέλεσμα αλλά το 2015 θα είναι το αντίθετο.

Οι οικονομικές καταστάσεις συντάσσονται σύμφωνα με τα Δ.Λ.Π. και ο λογιστικός προσδιορισμός του αποτελέσματος καθορίζεται από την κατάσταση Αποτελεσμάτων Χρήσης. Έπειτα καταρτίζεται η κατάσταση αναμόρφωσης του λογιστικού αποτελέσματος σε φορολογικό σύμφωνα με τις αρχές της φορολογικής

διοίκησης. Στην κατάσταση αναμόρφωση αναφέρονται όλες οι διαφορές του λογιστικού και φορολογικού αποτελέσματος. Οι μόνιμες διαφορές αγνοούνται. Οι προσωρινές διαφορές προκύπτουν από την διαφορά μεταξύ λογιστικής αξίας ενός περιουσιακού στοιχείου ή υποχρέωσης στον Ισολογισμό και της φορολογικής βάσης.

Διακρίνονται σε φορολογητέες προσωρινές διαφορές και εκπεστέες προσωρινές διαφορές.

- Φορολογητέες προσωρινές διαφορές είναι οι διαφορές που θα δημιουργήσουν φορολογητέα ποσά κατά τον προσδιορισμό του φορολογητέου κέρδους ή φορολογικής ζημιάς για μελλοντικές χρήσεις, καθώς η λογιστική αξία του στοιχείου του Ενεργητικού ή της υποχρέωσης ανακτάται ή διακανονίζεται. Στο μέλλον δηλαδή θα οδηγήσουν σε πληρωμή υψηλότερων φόρων και στο παρόν οδηγούν σε αναγνώριση «Αναβαλλόμενης Φορολογικής Υποχρέωσης», καθώς θα ισχύει:

Λογιστική αξία στοιχείου του Ενεργητικού > Φορολογική βάση

□ Λογιστικά κέρδη > Φορολογικά κέρδη

- Εκπεστέες προσωρινές διαφορές είναι οι διαφορές που θα καταλήξουν σε ποσά που είναι εκπεστέα κατά τον προσδιορισμό του φορολογητέου κέρδους ή φορολογικής ζημιάς στις μελλοντικές χρήσεις, καθώς η λογιστική αξία του στοιχείου του Ενεργητικού ή της υποχρέωσης ανακτάται ή διακανονίζεται. Συνέπεια των εκπεστέων διαφορών είναι το γεγονός ότι καταβάλλεται μεγαλύτερος φόρος στην τρέχουσα χρήση και χαμηλότερος σε μελλοντικές αναγνωρίζοντας έτσι Αναβαλλόμενη Φορολογική Απαίτηση. Στην περίπτωση αυτή έχουμε:

Λογιστική αξία στοιχείου του Ενεργητικού < Φορολογική βάση

ή Λογιστική αξία υποχρέωσης > Φορολογική βάση

Λογιστικά κέρδη < Φορολογικά κέρδη

Στις Βραχυπρόθεσμες Υποχρεώσεις, ο λογαριασμός «Οφειλόμενος Φόρος Εισοδήματος», είναι το ποσό του φόρου εισοδήματος πληρωτέο (επιστρεπτέο) στο

Ελληνικό Δημόσιο, το οποίο υπολογίζεται επί του αναμορφωμένου φορολογητέου κέρδους της χρήσεως της επιχειρήσεως, συνεπώς:

Φορολογητέο αποτέλεσμα = Λογιστικό αποτέλεσμα ± Προσωρινές διαφορές

αν φορολογητέο αποτέλεσμα (κέρδος)

□ φορολογητέο αποτέλεσμα * φορολογικό συντελεστή = φόρος εισοδήματος

(κέρδος)

(ισχύων)

(υποχρέωση προς απόδοση)

ενώ λογιστικό αποτέλεσμα * φορολογικό συντελεστή = φόρος εισοδήματος

(κέρδος)

(έξοδο χρήσεως)

Σύμφωνα με τα Δ.Λ.Π. ο φόρος εισοδήματος λοιπόν αποτελεί το έξοδο της χρήσεως από φόρους και βαρύνει το λογαριασμό «Αποτελέσματα χρήσεως». Υπολογίζεται επί των λογιστικών κερδών της χρήσεως. Άρα, φόρος εισοδήματος (έξοδο) ≠ φόρος εισοδήματος πληρωτέος (υποχρέωση). Μεταξύ του φόρου εισοδήματος από το λογιστικό αποτέλεσμα και του φόρου υποχρέωση από φορολογικό αποτέλεσμα παρεμβάλλεται ο αναβαλλόμενος φόρος (υποχρέωση ή απαίτηση) προερχόμενος από τις προσωρινές διαφορές.

Απαραίτητη προϋπόθεση για να αναγνωριστεί στον Ισολογισμό απαίτηση για αναβαλλόμενο φόρο είναι να υπάρχει η βεβαιότητα ότι η επιχείρηση θα έχει στο μέλλον φορολογητέα κέρδη ώστε να συμψηφίσει την απαίτηση με τη μελλοντική φορολογική υποχρέωση. Η παραπάνω διαδικασία απεικονίζεται σχηματικά ως εξής:

Η διαφορά μεταξύ λογιστικού και φορολογικού προσδιορισμού του αποτελέσματος οφείλεται

Προσωρινές διαφορές

Οριστικές διαφορές

Δημιουργούνται εξαιτίας

Εσόδων/Εξόδων που αναγνωρίζονται σε διαφορετική χρονική στιγμή φορολογικά (π.χ. προβλέψεις)

Έσοδα/Εξοδα που επηρεάζουν μόνο τα λογιστικά ή φορολογητέα αποτελέσματα (π.χ. πρόστιμα)

Προσωρινές διαφορές

Προκύπτει ανάγκη αναγνώρισης αναβαλλόμενης φορολογίας

Οριστικές διαφορές

ΔΕΝ προκύπτει ανάγκη αναγνώρισης αναβαλλόμενης φορολογίας

Προσωρινές διαφορές

Αναβαλλόμενη φορολογική Υποχρέωση
($\Lambda\Lambda > \Phi\text{B}$)

Οριστικές διαφορές

ΑΓΝΟΟΥΝΤΑΙ

Ή

Αναβαλλόμενη φορολογική απαίτηση
($\Lambda\Lambda < \Phi\text{B}$)

Οι προσωρινές διαφορές προκύπτουν επίσης και από τα παρακάτω γεγονότα:

- Αναπροσαρμογή αξίας φορολογικών στοιχείων που δεν αναγνωρίζονται φορολογικά.
- Από προκύπτουσα υπεραξία μετά την ενοποίηση επιχειρήσεων.

- Στην περίπτωση συγχώνευσης επιχειρήσεων όπου τα κόστη εξαγοράς κατανέμονται στα στοιχεία του ενεργητικού και στις υποχρεώσεις με βάση την εύλογη αξία και δεν αναπροσαρμόζεται η φορολογική βάση αυτών.
- Μη διανομή του συνόλου των πραγματοποιηθέντων κερδών από θυγατρικές και συγγενείς στη μητρική ή στους επενδυτές.

Οι προσωρινές διαφορές δεν δημιουργούν το σχηματισμό αναβαλλόμενης φορολογίας όταν προέρχονται από:

- Την αναπροσαρμογή της αξίας των παγίων στοιχείων του ενεργητικού βάσει της φορολογικής και μόνο νομοθεσίας. Αν όμως τα Δ.Λ.Π. απαιτούν την επανεκτίμηση της αξίας των στοιχείων και την απεικόνιση της πραγματικής αξίας τους στον Ισολογισμό, τότε οι προσωρινές διαφορές που εμφανίζονται δημιουργούν αναβαλλόμενη φορολογία, η οποία θα διακανονιστεί με τη χρήση του παγίου στοιχείου (αποσβέσεις) ή με την πώλησή του.
- Την υπεραξία, που καταβάλλει ο αγοραστής μιας επιχείρησης επιπλέον της ακριβοδίκαιης αξίας των περιουσιακών στοιχείων και των υποχρεώσεων που αποκτά κατά την αρχική αναγνώριση. Πολλές φορολογικές αρχές δεν επιτρέπουν την απόσβεση της υπεραξίας ως μιας εκπεστέας δαπάνης κατά τον προσδιορισμό του φορολογητέου εισοδήματος. Σε αυτές τις νομοθεσίες η υπεραξία έχει φορολογική βάση μηδενική, διότι δέχονται τις αξίες των περιουσιακών στοιχείων όπως διαμορφώνονται στις οικονομικές καταστάσεις της αποκτώμενης, εξ ου και δεν προκύπτει αναβαλλόμενη φορολογία. Αν όμως η φορολογική νομοθεσία επιτρέψει την απόσβεση της υπεραξίας, αναγνωρίζεται αναβαλλόμενη φορολογία.
- Τις επενδύσεις σε θυγατρικές, συγγενείς και κοινοπραξίες, μόνο όμως στην περίπτωση που η μητρική επιχείρηση ελέγχει το χρόνο της αναστροφής των διαφορών αυτών και είναι πιθανό ότι οι προσωρινές διαφορές δεν θα αναστραφούν στο προβλεπτό μέλλον.

3.4 Παραδείγματα φορολογητέων προσωρινών διαφορών

Οι φορολογητέες προσωρινές διαφορές δημιουργούνται όταν π.χ.

- Οι φορολογικές αποσβέσεις είναι αυξημένες σε σχέση με τις λογιστικές αποσβέσεις

οπότε: Φορολογ. κέρδος < Λογιστικό κέρδος

- Φόρος έξοδο > Φόρος υποχρέωση

⇒ **Αναβαλλόμενη Φορολογική Υποχρέωση**

- Από έσοδα χρήσεως εισπρακτέα φορολογητέα σε ταμειακή βάση
- Όταν έχουμε αναπροσαρμογή λογιστικής αξίας παγίων στοιχείων του Ενεργητικού, χωρίς ανάλογη αναπροσαρμογή της φορολογικής τους αξίας.

Παράδειγμα:

Η επιχείρηση «B» αγόρασε ένα πάγιο στοιχείο την 2.1.2008 αξίας 100.000€. Η ωφέλιμη ζωή του καθορίστηκε σε 4 έτη, ενώ η φορολογική νομοθεσία ορίζει συντελεστή απόσβεσης 50%. Ο συντελεστής φόρου εισοδήματος είναι 29%.

Λύση:

Για τη χρήση 2008:

Λογιστικές αποσβέσεις: $100.000 / 4 \text{ έτη} = 25.000$

Φορολογ. αποσβέσεις: $100.000 * 50\% = 50.000$

$50.000 - 25.000 = 25.000$ διαφορά αποσβέσεων

Η διαφορά αυτή θα αφαιρεθεί από το λογιστικό προσδιορισμό του αποτελέσματος για να προσδιοριστεί το φορολογητέο. Ο «φόρος εισοδήματος υποχρέωση» είναι χαμηλότερος από το «φόρο έξοδο» και δημιουργείται έτσι μια αναβαλλόμενη φορολογική υποχρέωση.

$25.000 * 29\%$ (φορολογ. συντελεστής) = 7.250 αναβαλλόμενη φορολογική υποχρέωση

Αν υποθέσουμε ότι τα τα λογιστικά κέρδη της επιχείρησης «B» είναι 100.000,00 ευρώ, τότε έχουμε:

Λογιστικά κέρδη 100.000
 $- 25.000$ (διαφορά φορολογικών λογιστικών αποσβέσεων),

Φορολογητέα κέρδη 75.000

Λογιστικά κέρδη $100.000 * 29\% = 29.000$ φόρος έξοδο

Φορολογητέα. κέρδη $75.000 * 29\% = 21.750$ φόρος υποχρέωση

29.000 φόρος έξοδο

– 21.750 φόρος υποχρέωση

7.250 αναβαλλόμενη φορολογική υποχρέωση.

Η εγγραφή θα έχει ως εξής:

(XP)	Αποτελέσματα χρήσεως	
	(Φόρος Εισοδήματος, έξοδο)	29.000
(Π)	Μακροπρόθεσμες Υποχρεώσεις	
	(Αναβαλλόμενος Φόρος Εισοδήματος)	7.250
(Π)	Βραχυπρόθεσμες Υποχρεώσεις	
	(Οφειλόμενος Φόρος Εισοδήματος πληρωτέος, υποχρέωση)	21.750

Χρήση 2009:

100.000 σύνολο φορολογικών αποσβέσεων

– 50.000 σύνολο λογιστικών αποσβέσεων

50.000 διαφορά αποσβέσεων

Η διαφορά αυτή δημιουργεί μια αναβαλλόμενη φορολογική υποχρέωση 7.250 για τη χρήση 2009 ($50.000 * 29\% = 14.500 \square 14.500 - 7.250$ της χρήσεως 2008 = 7.250).

Αν υποθέσουμε ότι τα λογιστικά κέρδη της εταιρείας για τη χρήση 2007 είναι 100.000,00 ευρώ, ομοίως η εγγραφή που θα γίνει θα είναι η ίδια με της προηγούμενης χρήσης.

3.5 Παραδείγματα Εκπεστέων Προσωρινών διαφορών

Εκπεστές προσωρινές διαφορές προκύπτουν από

- Μειωμένες φορολογικές αποσβέσεις

Όταν έχουμε μειωμένες φορολογικές αποσβέσεις τότε τα

Λογιστικά κέρδη < Φορολογητέα κέρδη

Φόρος έξοδο < Φόρος υποχρέωση

άρα *Αναβαλλόμενη Φορολογική Απαίτηση*

Παράδειγμα:

Αγορά μηχανήματος την 2.1.2008 με αξία κτήσεως 60.000 ευρώ. Κατά τη φορολογική νομοθεσία αποσβένεται σε 3 έτη, ενώ η ωφέλιμη ζωή του ορίζεται στα 2 έτη σύμφωνα με τα Δ.Λ.Π. Τα λογιστικά κέρδη θεωρούνται σταθερά και για τα 3 έτη στο πόσο των 100.000. Ο φορολογικός συντελεστής είναι 29%.

Λύση:

Φορολογικές αποσβέσεις:

$$60.000 / 3 \text{ έτη} = 20.000$$

αποσβέσεις με βάση τα Δ.Λ.Π.:

$$60.000 / 2 \text{ έτη} = 30.000$$

$$30.000 - 20.000 = 10.000 \text{ διαφορά}$$

Σύμφωνα με τη φορολογική νομοθεσία οι αποσβέσεις πρέπει να είναι χαμηλότερες κατά 10.000 σε σχέση με τα Δ.Λ.Π.

Άρα για τη χρήση 2008:

Λογιστικά κέρδη	100.000
+	10.000 (αποσβέσεις επιπλέον φορολογικές)

Φορολογητέα κέρδη 110.000

Λογιστικά κέρδη $100.000 * 29\% = 29.000$ φόρος έξοδο

Φορολογητέα κέρδη $110.000 * 29\% = 31.900$ φόρος υποχρέωση

31.900 φόρος υποχρέωση, πληρωτέος στο Ελληνικό Δημόσιο

- 29.000 φόρος έξοδο

2.900 δημιουργείται αναβαλλόμενη φορολογική απαίτηση

Η εγγραφή θα έχει ως εξής:

(XP)	Αποτελέσματα χρήσεως	
	(Φόρος Εισοδήματος)	29.000
(XP)	Μακροπρόθεσμες Απαιτήσεις	
	(Αναβαλλόμενος Φόρος Εισοδήματος)	2.900
(Π)	Βραχυπρόθεσμες Υποχρεώσεις	
	(Οφειλόμενος Φόρος Εισοδήματος)	31.900

Την επόμενη χρήση, το 2009, εφόσον τα δεδομένα δεν αλλάζουν, θα ακολουθηθεί η ίδια διαδικασία. Η εγγραφή θα είναι η ίδια.

Την τελευταία χρήση, το 2010, σύμφωνα με τα Δ.Λ.Π. το πάγιο έχει αποσβεσθεί στις χρήσεις 2008 και 2009, αφού η ωφέλιμη ζωή του είναι 2 έτη. Όμως κατά τη φορολογική νομοθεσία η απόσβεση του παγίου είναι 20.000 για τη χρήση 2008, αφού αποσβένεται σε 3 έτη,

άρα

Λογιστικά κέρδη	100.000
	– <u>20.000</u> (αποσβέσεις φορολογικές)
Φορολογητέα κέρδη	80.000
Λογιστικά κέρδη	$100.000 * 29\% = 29.000$ φόρος έξοδο
Φορολογητέα κέρδη	$80.000 * 29\% = 23.200$ φόρος υποχρέωση

29.000 φόρος έξοδο
– 23.200 φόρος υποχρέωση

5.800 δημιουργείται αναβαλλόμενη φορολογική απαίτηση, (σε πίστωση του λογαριασμού αυτού).

Για τις χρήσεις 2008 και 2009 το συνολικό ποσό του λογαριασμού «Μακροπρόθεσμες Απαιτήσεις, αναβαλλόμενος φόρος εισοδήματος» είναι:

- 2008: 2.900
- 2009: 2.900
5.800

Με την εγγραφή που θα ακολουθήσει για τη χρήση 2010, θα μηδενιστεί το ποσό της αναβαλλόμενης φορολογικής απαίτησης,

(XP)	Αποτελέσματα χρήσεως	
	(Φόρος Εισοδήματος, έξοδο)	29.000
(Π)	Μακροπρόθεσμες Απαιτήσεις	
	(Αναβαλλόμενος Φόρος Εισοδήματος)	5.800
(Π)	Βραχυπρόθεσμες Υποχρεώσεις	

- Αποδοχές συνταξιοδότησης προσωπικού, οι οποίες εκπίπτουν σε ταμειακή βάση. Οπότε η φορολογική βάση είναι μηδενική.

Αποδοχές συνταξιοδότησης προσωπικού άρα Λογιστικά κέρδη < Φορολογητέα κέρδη, διότι η πρόβλεψη αυτής της δαπάνης προστίθεται στο λογιστικό αποτέλεσμα για τον προσδιορισμό του φορολογητέου αποτελέσματος, από τον οποίο θα υπολογιστεί ο φόρος εισοδήματος υποχρέωση, πληρωτέος στο Ελληνικό Δημόσιο.

- Έξοδα ίδρυσης και Α' εγκατάστασης. Φορολογικά αναγνωρίζονται και αποσβένονται είτε εφάπαξ είτε σε 5 έτη.
- Σε μια ενοποίηση επιχειρήσεων που συνιστά εξαγορά, το κόστος απόκτησης κατανέμεται στα καταχωρημένα περιουσιακά στοιχεία και υποχρεώσεις με βάση την εύλογη αξία τους κατά την ημερομηνία της πράξης ενοποίησης.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4^ο ΠΡΟΓΕΝΕΣΤΕΡΕΣ ΕΡΕΥΝΕΣ ΚΑΙ ΑΡΘΡΟΓΡΑΦΙΑ ΓΙΑ ΤΟΒ ΑΝΑΒΑΛΛΟΜΕΝΟ ΦΟΡΟ

Η επίδραση της αναβαλλόμενης φορολογίας στις οικονομικές οντότητες είναι ζωτικής σημασίας αφού σε αρκετές περιπτώσεις είναι αυτή που καθορίζει τις αποφάσεις που αναλαμβάνει η διοίκηση της οντότητας αλλά και των εξωτερικών χρηστών των οικονομικών καταστάσεων αυτής για τις κινήσεις τους. Γίνεται κατανοητό ότι οι επενδυτές δεν αρκούνται μόνο στους Ισολογισμούς και στα Αποτελέσματα Χρήσεως αλλά πλέον δίνουν μεγάλη βαρύτητα και στις Σημειώσεις. Πολλές φορές η κατάσταση στην οποία δείχνει ότι βρίσκεται μια οντότητα με μια γρήγορη ματιά είναι πολύ διαφορετική από την πραγματική και ιδιαίτερο ρόλο έχει η επίδραση του αναβαλλόμενου φόρου.

Το θέμα της αναβαλλόμενης φορολογίας έχει γίνει αντικείμενο μελέτης σε λίγες έρευνες αλλά αρκετά άρθρα αναφέρονται στην σημαντικότητα της.

Σύμφωνα με το αποτέλεσμα της μελέτης Skinner (2008) καταδεικνύει την σημαντικότητα του αναβαλλόμενου φόρου και τον λογιστικό χειρισμό των αναβαλλόμενων φορολογικών απαιτήσεων και την κατάρρευση μιας από τις μεγαλύτερες τράπεζες της Ιαπωνίας. Στην μελέτη αυτή αναφέρεται η άμεση αναγνώριση περίπου 4,6 δισεκατομμυρίων € αναβαλλόμενων φορολογικών απαιτήσεων στα ίδια κεφάλαια τους περίπου το 29% της τότε συνολικής καθαρής θέσης τους. Έτσι με αυτό τον λογιστικό χειρισμό οι τράπεζες απέκτησαν φερεγγυότητα με την ανοχή της κυβέρνησης της Ιαπωνίας και ενίσχυσαν τα κεφάλαια τους.

Άλλη πρόσφατη μελέτη είναι αυτή των Poterba et al. (2011) όπου οι ερευνητές μελετούν τον τρόπο με τον οποίο η αναβαλλόμενη φορολογία επηρεάζει τις διαχειριστικές προτιμήσεις όταν έχουμε μετάβαση από ένα φορολογικό καθεστώς σε ένα άλλο. Σ' ένα δείγμα 50 επιχειρήσεων των ΗΠΑ για την περίοδο 1993-2004, δημιουργήθηκε ένα πίνακας δεδομένων που περιλαμβάνει αναλυτικά τις αναβαλλόμενες φορολογικές απαιτήσεις και υποχρεώσεις. Το αποτέλεσμα της έρευνας κατέδειξε ότι υπάρχει μεγάλη ανομοιογένεια των αναβαλλόμενων φορολογικών θέσεων μεταξύ των εταιρειών των Ηνωμένων Πολιτειών και ότι οι αναβαλλόμενες φορολογικές υποχρεώσεις είναι μεγαλύτερες από τις αναβαλλόμενες

απαιτήσεις. Πιο συγκεκριμένα, η ανομοιογένεια αυτή επηρεάζει ουσιαστικά την επίδραση των νόμιμων μεταβολών του φορολογικού συντελεστή στο Καθαρό Εισόδημα που πηγάζει από την αναπροσαρμογή των αναβαλλόμενων φορολογικών θέσεων. Έτσι καταλήγουν στο συμπέρασμα ότι η αναγνώριση των διαφορετικών κινήτρων των επιχειρήσεων είναι σημαντική για την κατανόηση της οικονομικής πολιτικής και των φορολογικών μεταρρυθμίσεων.

Σε παρόμοια μελέτη, ο Raedy et al., 2011 εξετάζει το πληροφοριακό περιεχόμενο των φορολογικών διαφορών, Book-Tax Differences (BTDs). Με βάση λεπτομερή στοιχεία που συλλέχθηκαν από το 1993 έως το 2007, αρχικά διαχώρισαν τις φορολογικές διαφορές σε προσωρινές και μόνιμες διαφορές και στη συνέχεια προσπάθησαν καθορίσουν ποιο συγκεκριμένο θέμα μετράει για τους επενδυτές. Σε αντίθεση με τις προσδοκίες τους οι συγγραφείς βρήκαν λίγα αποδεικτικά στοιχεία σχετικά με την αξία της αναλυτικής φορολογικής συνιστώσας. Ειδικότερα μεταξύ των 41 μεμονωμένων διαφορών βρήκαν μόνο 3 που σχετίζονταν με τις τρέχουσες αποδόσεις μετοχών. Δεδομένου ότι προηγούμενες μελέτες ανέφεραν ότι οι φορολογικές διαφορές (BTDs) συνδέονται με διάφορα χαρακτηριστικά των κερδών, οι συγγραφείς υπογραμμίζουν την ανάγκη για μελλοντικές εργασίες ώστε να εξηγηθεί γιατί το άθροισμα των φορολογικών διαφορών μόνιμων και προσωρινών είναι αξιολογικά ενώ τα μεμονωμένα μέρη δεν είναι.

Οι Philips et al. (2004) εξέτασε κατά πόσο οι μεταβολές στις καθαρές αναβαλλόμενες φορολογικές υποχρεώσεις (DTL) και στα συστατικά τους στοιχεία θα μπορούσαν να χρησιμοποιηθούν για την ανίχνευση της διαχείρισης των κερδών. Η συλλογή στοιχείων ήταν από εταιρείες που έχουν συσταθεί στις ΗΠΑ για περίοδο επτά ετών (1994-2000) ξεκινώντας από το έτος που τέθηκε σε ισχύ το SFAS αριθ. 109 (1993). Τα ευρήματα αποκάλυψαν ότι η αναβαλλόμενη φορολογική συνιστώσα που αντικατοπτρίζει τις ροές εσόδων και εξόδων και τα αποθεματικά ήταν σημαντικά χρήσιμα για την εξήγηση της πιθανότητα διαχείρισης των κερδών.

Σε άλλη μελέτη, οι Amir et. Al. (1997) ταξινόμησαν τα αναβαλλόμενα φορολογικά στοιχεία 500 εταιρειών κατά το διάστημα 1992-94 σε επτά κύριες κατηγορίες: αναβαλλόμενοι φόροι από αποσβέσεις και χρεολύσια, ζημίες και μεταφερθείσες πιστώσεις, τέλη αναδιάρθρωσης, περιβαλλοντικά τέλη, παροχές σε

εργαζόμενους, αποζημιώσεις αποτίμησης SFAS αριθ. 109 και άλλους καθαρούς αναβαλλόμενους φόρους. Σκοπός τους ήταν να εξεταστεί εάν παρέχουν πληροφορίες σχετικά με την αξία. Αναβαλλόμενοι φόροι από τα τέλη αναδιάρθρωσης διαπιστώθηκε ότι έχουν συντελεστές αποτίμησης μεγαλύτερους από άλλα αναβαλλόμενα φορολογικά στοιχεία. Σε γενικές γραμμές, τα αποτελέσματα έδειξαν ότι η εκτίμηση από τους επενδυτές των αναβαλλόμενων φόρων εξαρτάται από το πότε οι αναβαλλόμενοι αυτοί φόροι αντιστρέφονται. Επίσης και οι Phillips et al.(2003) δείχνουν ότι η αναβαλλόμενη φορολογία θεωρείται σημαντική πηγή πληροφόρησης για τους επενδυτές.

Σύμφωνα με τους Lynn et al (2008) υπάρχει θετική συσχέτιση μεταξύ των μεταβολών της αναβαλλόμενης φορολογίας και των μεταβολών των αποδόσεων των μετοχών. Στο ίδιο συμπέρασμα καταλήγουν και οι Thomas και Zhang (2010) καταδεικνύοντας μάλιστα ότι η αύξηση των υποχρεώσεων της αναβαλλόμενης φορολογίας έχει συνέπεια την μείωση της μελλοντικής κερδοφορίας ενώ η μη αναγνώριση αυτής έχει αρνητικό αποτέλεσμα για τους επενδυτές.

Ο τρόπος με τον οποίο οι επενδυτές αξιολογούν τις φορολογικές αναβολές υπό το πρίσμα του νόμου περί φορολογικής μεταρρύθμισης (TRA) του 1986 ήταν το αντικείμενο της εμπειρικής μελέτης Givoly και Hayn (1992). Ο Νόμος περί Φορολογικής Μεταρρύθμισης μείωσε τον φορολογικό συντελεστή από 46% σε 34%, γεγονός που σύμφωνα με τους συντάκτες πρέπει να οδήγησε σε αναλογική μείωση της αξίας των αναβαλλόμενων φορολογικών υποχρεώσεων και αντίστοιχη αύξηση στην αξία των μετοχών. Τα αποτελέσματα δείχνουν ότι οι επενδυτές προβλέπουν ότι η αναβαλλόμενη φορολογική υποχρέωση αποτελεί πραγματική υποχρέωση προεξοφλώντας την στην παρούσα αξία της, ανάλογα με την πιθανότητα και το χρονοδιάγραμμα της διευθέτησης αυτής.

Ένα χρόνο μετά τη μελέτη του Givoly και του Hayn, οι Chen και Schoderbek (1993) μελέτησαν την επίδραση της αύξησης κατά 1% του συντελεστή εταιρικών φόρων στις ΗΠΑ που πραγματοποιήθηκε με μια νέα φορολογική μεταρρύθμιση το 1993. Γενικά συμπεράσματα υποδηλώνουν ότι οι οικονομικοί αναλυτές δεν συμπεριέλαβαν τις αναβαλλόμενες φορολογικές αναπροσαρμογές στις προβλέψεις των κερδών τους και ως εκ τούτου η ικανότητά τους να κατανοούν πολύπλοκους λογιστικούς κανόνες ήταν περιορισμένη.

Σύμφωνα με την μελέτη των Chytis, Koumanakos, Goumas (2015) επισήμαναν το ρόλο και την σημασία των αναβαλλόμενων φορολογικών θέσεων, καθώς και τον αντίκτυπο της μεταβολής των φορολογικών συντελεστών σε ένα δείγμα χρηματοπιστωτικών και μη χρηματοπιστωτικών εταιρειών, εισηγμένων στο Χρηματιστήριο Αθηνών, με περίοδο αναφοράς τα έτη 2005 έως 2012.

Σύμφωνα με την κατανομή των αναβαλλόμενων φορολογικών θέσεων, με βάση την αγοραία αξία των επιχειρήσεων, οι αναβαλλόμενες φορολογικές απαιτήσεις (DTAs) αντιπροσώπευαν κατά μέσο όρο 46% και οι αναβαλλόμενες φορολογικές υποχρεώσεις (DTLs) 54% της συνολικής τους κεφαλαιοποίησης. Όσον αφορά τη διανομή των θέσεων αναβαλλόμενου φόρου, με βάση τα στοιχεία ενεργητικού τους, στις μη χρηματοοικονομικές επιχειρήσεις, οι αναβαλλόμενες φορολογικές υποχρεώσεις (DTLs) αντιπροσώπευαν το μεγαλύτερο μέρος, καλύπτοντας κατά μέσο όρο τα 2/3 των συνολικών αναβαλλόμενων φορολογικών θέσεων. Στις χρηματοπιστωτικές επιχειρήσεις, από το 2011 και εξής, παρατήρησαν μόνο τις αναβαλλόμενες θέσεις ενεργητικού.

Εκτίμησαν ότι η αύξηση του φορολογικού συντελεστή κατά 6%, που θα εφαρμοζόταν στα τέλη του 2012, θα ευνοούσε σημαντικά τις επιχειρήσεις με αναβαλλόμενες φορολογικές απαιτήσεις (DTAs), ενισχύοντας τα περιουσιακά τους στοιχεία και το καθαρό εισόδημά τους, αντίθετα θα επηρέαζε αρνητικά το Καθαρό Εισόδημα και θα έπληττε τις υποχρεώσεις των επιχειρήσεων με DTL. Για τις επιχειρήσεις με DTAs, ο τραπεζικός τομέας διεκδίκησε το μερίδιο του λέοντος, έχοντας αυξημένα τα καθαρά έσοδα και τα περιουσιακά στοιχεία σε περισσότερο από το 1/4 των συνολικών ζημιών του κλάδου στο τέλος του 2012. Αντίθετα, οι επιχειρήσεις με DTL (πλειοψηφία) θα βίωσαν μία σημαντική πτώση (243%) στο καθαρό εισόδημά τους, ενώ ο τομέας της βιομηχανίας πλήττεται σοβαρότερα. Η διακύμανση του αποτελέσματος των βραχυπρόθεσμων αναπροσαρμογών που προκύπτει από τις ετερογενείς αναβαλλόμενες φορολογικές υποχρεώσεις σε όλους τους τομείς θα μπορούσε να οδηγήσει σε αντιδράσεις και κίνητρα για ή κατά μιας φορολογικής μεταρρύθμισης που επικεντρώνεται στην αύξηση ή μείωση των συντελεστών φορολογίας εταιρειών. Έτσι λοιπόν κατέληξαν στο γεγονός ότι τα ποσοτικά και ποιοτικά χαρακτηριστικά των αναβαλλόμενων φορολογικών θέσεων και των αναβαλλόμενων φόρων πρέπει να λαμβάνονται σοβαρά υπόψη και να αξιολογούνται αναλόγως από όλους τους χρήστες των Οικονομικών Καταστάσεων

και Εκθέσεων (επενδυτές, αναλυτές, δανειστές, κεφαλαιαγορές, ρυθμιστές και εποπτικές αρχές). Όλα τα ενδιαφερόμενα μέρη, το καθένα για το σκοπό του, θα χρειαστεί να αναθεωρήσουν τα δεδομένα και τα μοντέλα που χρησιμοποιούνται, όσον αφορά τις εκτιμήσεις των μελλοντικών κερδών, την αποδοτικότητα του επενδυμένου κεφαλαίου και τον υπολογισμό των κινδύνων που συνδέονται με τη χρηματοοικονομική και κεφαλαιακή διάρθρωση των επιχειρήσεων .

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5^ο ΕΜΠΕΙΡΙΚΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ-ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

5.1 Σκοπός της έρευνας και ερευνητικά ερωτήματα

Σκοπός της παρούσας έρευνας είναι η διερεύνηση της ύπαρξης επιδράσεων της αναβαλλόμενης φορολογίας στις αποδόσεις των χρηματιστηριακών τιμών των εισηγμένων στο Χρηματιστήριο Αθηνών τεχνικών εταιρειών. Αναλυτικότερα θα ερευνήσουμε κατά πόσο υπάρχει συσχέτιση και το είδος αυτής, μεταξύ των μεταβολών της αναβαλλόμενης φορολογίας και των αντίστοιχων μεταβολών της χρηματιστηριακής τιμής των εταιρειών του κατασκευαστικού κλάδου. Συνεπώς τα ερευνητικά μας ερωτήματα είναι :

- Η ύπαρξη συσχέτισης Αναβαλλόμενης φορολογίας – Χρηματιστηριακής Τιμής των Κατασκευαστικών εταιρειών.
- Το είδος της συσχέτισης.
- Αν η συσχέτιση είναι στατιστικά σημαντική .
- Η επίδραση της αναβαλλόμενης φορολογίας στη διαμόρφωση της Χρηματιστηριακής τιμής .

Για την καλύτερη και ποιοτικότερη διερεύνηση των ανωτέρω θα πρέπει να διενεργήσουμε τις παρακάτω παραδοχές:

- Οι οικονομικές καταστάσεις των υπό έρευνα εταιρειών καταρτίζονται σύμφωνα με το Δ.Λ.Π.12
- Οι επενδυτές αποφασίζουν για τις κινήσεις τους βάσει των οικονομικών καταστάσεων των εταιρειών .
- Οι επενδυτές αντλούν πληροφορίες και για την αναβαλλόμενη φορολογία.

5.2 Το δείγμα και η συλλογή των δεδομένων της έρευνας

Η συγκεκριμένη ερευνητική διαδικασία θα επικεντρωθεί στις εισηγμένες εταιρείες στο Ελληνικό Χρηματιστήριο Αθηνών του κατασκευαστικού κλάδου. Η επιλογή των εταιρειών του συγκεκριμένου κλάδου στηρίχτηκε στο γεγονός ότι οι εταιρείες αυτές είναι εντάσεως παγίων τα οποία συμμετέχουν σημαντικά στη δημιουργία αναβαλλόμενου φόρου και επίσης για το γεγονός ότι το χρονικό διάστημα επιλογής 2005-2015 οι εταιρείες αυτές παρουσίασαν μεγάλη αύξηση δραστηριότητας και στα

τελευταία χρόνια της κρίσης μεγάλη πτώση. Συνεπώς υπάρχει μεγάλη διακύμανση στα αποτελέσματα .

Πίνακας 5.2.1 Το Δείγμα – Εισηγμένες στο Χρηματιστήριο Αθηνών Κατασκευαστικές Εταιρείες

A/A	ΕΠΩΝΥΜΙΑ
1	ΓΕΚ-ΤΕΡΝΑ Α.Ε. Συμμετοχών Ακινήτων και Κατασκευών- Gek-Terna
2	ΕΔΡΑΣΗ –Χ.ΨΑΛΛΙΔΑΣ Α.Τ.Ε. - Edra
3	ΕΛΛΑΚΤΩΡ Α.Ε.- Ellaktor
4	ΜΟΧΛΟΣ Α.Ε. -Moxlos
5	ΑΘΗΝΑ ΑΝΩΝΥΜΗ ΤΕΧΝΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ -Athina
6	ΑΕΓΕΚ Α.Ε. -ΑΕΓΕΚ
7	J&P- ΑΒΑΞ Α.Ε. -JPAvax
8	Ι.ΚΟΥΚΛΙΝΑΣ-Ι.ΛΑΠΠΙΑΣ ΤΕΧΝΙΚΗ & ΕΜΠΟΡΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ- KLM
9	ΙΝΤΡΑΚΟΜ ΚΑΤΑΣΚΕΥΕΣ Α.Ε. ΤΕΧΝΙΚΑ ΕΡΓΑ – Intrakat
10	ΔΟΜΙΚΗ ΚΡΗΤΗΣ Α.Ε.- Domiki
11	ΕΚΤΕΡ Α.Ε.- Ekter
12	ΠΡΟΟΔΕΥΤΙΚΗ Α.Τ.Ε.- PRD
13	ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΑ ΤΕΧΝΙΚΑ ΕΡΓΑ ΒΙΟΤΕΡ Α.Ε.-Bioter

Πηγή : Χρηματιστήριο Αθηνών

Το δείγμα λοιπόν που επιλέχθηκε αποτελείται από 13 κατασκευαστικές εταιρείες εισηγμένες στο χρηματιστήριο Αθηνών. Οι εταιρείες που έχουν εισέλθει ή είναι σε διαδικασία υπαγωγής στο άρθρο 99 του πτωχευτικού κώδικα δεν αποτελούν μέρος της παρούσας έρευνας.

Το χρονικό διάστημα επιλογής είναι δέκα έτη δηλαδή από το 2005 έως το 2015. Πιο συγκεκριμένα από τον πρώτο χρόνο εφαρμογής των Δ.Λ.Π. για τις εισηγμένες στο χρηματιστήριο επιχειρήσεις (από 01/01/2005 υποχρεωτικά για τις εισηγμένες η υιοθέτηση των Δ.Λ.Π.) έως και την χρήση του 2015 κατά την οποία όλες οι εταιρείες είχαν δημοσιεύσει τις οικονομικές τους καταστάσεις και τις σημειώσεις.

Από τις επίσημες ιστοσελίδες των ανωτέρω επιχειρήσεων στις οποίες είναι αναρτημένες κατά χρονολογική σειρά οι οικονομικές καταστάσεις και σημειώσεις για το χρονικό εύρος της παρούσας έρευνας και από τις ετήσιες καταστάσεις αντλήθηκε η συλλογή των δεδομένων που αφορούσε τον συγκεκριμένο λογαριασμό της αναβαλλόμενης φορολογίας στις 31 Δεκεμβρίου κάθε έτους αναφοράς.

Όπως ήδη έχει καταστεί κατανοητό από τα παραπάνω η αναβαλλόμενη φορολογία υφίσταται και ως απαίτηση αλλά και ως υποχρέωση στις οικονομικές οντότητες. Έτσι αν εμφανίζεται ως απαίτηση το πρόσημο στους παρακάτω πίνακες είναι θετικό ενώ αν έχουμε υποχρέωση το πρόσημο είναι αρνητικό. Στην περίπτωση που έχουμε ταυτόχρονα για το ίδιο έτος και υποχρέωση και απαίτηση πήραμε το αλγεβρικό άθροισμα αυτών. Όσο αναφορά την δεύτερη παράμετρο της έρευνα μας, αντλήσαμε τα δεδομένα από το Χρηματιστήριο Αθηνών και συλλέξαμε τις χρηματιστηριακές τιμές των μετοχών των υπό έρευνα εταιρειών στις 31 Δεκεμβρίου κάθε έτους.

Για τα παραπάνω μεγέθη και για χρονικό εύρος 2005-2015 υπολογίστηκαν και οι ετήσιες μεταβολές αυτών με τον τύπο

$$\Delta Y(\%) = \frac{Y_t - Y_{t-1}}{Y_{t-1}}$$

Όπου Y είναι οι αξίες των παραμέτρων μας και t ο χρόνος στον οποίο αναφέρονται.

Έτσι το σύνολο των δεδομένων που επιλέχθηκαν παρουσιάζονται ανά εταιρεία στους παρακάτω πίνακες:

Πίνακας 5.2.2 Οικονομικά Δεδομένα ΓΕΚ ΤΕΡΝΑ ΑΕ

1)ΓΕΚ ΤΕΡΝΑ ΑΕ				
ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ	ΑΝΑΒΑΛΛΟΜΕΝΗ ΦΟΡΟΛΟΓΙΑ	ΠΟΣΟΣΤΙΑΙΑ ΜΕΤΑΒΟΛΗ	ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΑΚΗ ΤΙΜΗ	ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΑΚΗ ΑΠΟΔΟΣΗ
31/12/2005	-79.000,00 €		5,32	
31/12/2006	-254.000,00 €	221,52%	8,32	56,39%
31/12/2007	-2.685.000,00 €	957,09%	10,5	26,20%
31/12/2008	-1.863.000,00 €	-30,61%	3,34	-68,19%
31/12/2009	-1.889.000,00 €	1,40%	6,17	84,73%
31/12/2010	-1.834.000,00 €	-2,91%	3,28	-46,84%
31/12/2011	-1.916.000,00 €	4,47%	0,61	-81,40%
31/12/2012	-1.603.000,00 €	-16,34%	2	227,87%
31/12/2013	-1.652.000,00 €	3,06%	3,32	66,00%
31/12/2014	-853.000,00 €	-48,37%	1,88	-43,37%
31/12/2015	273.000,00 €	-132,00%	1,52	-19,15%

Πηγή: Επίσημη ιστοσελίδα – www.gekterna.gr

Πίνακας 5.2.3 Οικονομικά Δεδομένα ΕΔΡΑΣΗ Χ. – ΨΑΛΛΙΔΑΣ Α.Ε.

2) ΕΔΡΑΣΗ Χ-ΨΑΛΛΙΔΑΣ Α.Ε.				
ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ	ΑΝΑΒΑΛΛΟΜΕΝΗ ΦΟΡΟΛΟΓΙΑ	ΠΟΣΟΣΤΙΑΙΑ ΜΕΤΑΒΟΛΗ	ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΑΚΗ ΤΙΜΗ	ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΑΚΗ ΑΠΟΔΟΣΗ
31/12/2005	749.000,00 €		3,36	
31/12/2006	690.000,00 €	-7,88%	4,56	35,71%
31/12/2007	510.000,00 €	-26,09%	4,64	1,75%
31/12/2008	-8.782.000,00 €	-1821,96%	1,44	-68,97%
31/12/2009	-10.619.000,00 €	20,92%	0,84	-41,67%
31/12/2010	-12.877.000,00 €	21,26%	0,32	-61,90%
31/12/2011	-12.438.000,00 €	-3,41%	0,05	-84,38%
31/12/2012	-12.473.000,00 €	0,28%	0,15	200,00%
31/12/2013	-16.763.000,00 €	34,39%	0,15	0,00%
31/12/2014	-16.954.000,00 €	1,14%	0,15	0,00%
31/12/2015	-14.539.000,00 €	-14,24%	0,15	0,00%

Πηγή: Επίσημη ιστοσελίδα – www.edrasis.gr

Πίνακας 5.2.4 Οικονομικά Δεδομένα ΕΛΛΑΚΤΩΡ Α.Ε.

3) ΕΛΛΑΚΤΩΡ ΑΕ				
ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ	ΑΝΑΒΑΛΛΟΜΕΝΗ ΦΟΡΟΛΟΓΙΑ	ΠΟΣΟΣΤΙΑΙΑ ΜΕΤΑΒΟΛΗ	ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΑΚΗ ΤΙΜΗ	ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΑΚΗ ΑΠΟΔΟΣΗ
31/12/2005	39.000,00 €		5,46	
31/12/2006	-165.000,00 €	-523,08%	8,46	54,95%
31/12/2007	-260.000,00 €	57,58%	9,8	15,84%
31/12/2008	-611.000,00 €	135,00%	4,28	-56,33%
31/12/2009	-398.000,00 €	-34,86%	5,15	20,33%
31/12/2010	-90.000,00 €	-77,39%	3,35	-34,95%
31/12/2011	-397.000,00 €	341,11%	1,21	-63,88%
31/12/2012	-488.000,00 €	22,92%	1,92	58,68%
31/12/2013	852.000,00 €	-274,59%	3,18	65,63%
31/12/2014	855.000,00 €	0,35%	2,15	-32,39%
31/12/2015	0,00 €	-100,00%	1,45	-32,56%

Πηγή: Επίσημη ιστοσελίδα – www.ellaktor.gr

Πίνακας 5.2.5 Οικονομικά Δεδομένα ΜΟΧΛΟΣ Α.Ε.

4) ΜΟΧΛΟΣ ΑΕ				
ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ	ΑΝΑΒΑΛΛΟΜΕΝΗ ΦΟΡΟΛΟΓΙΑ	ΠΟΣΟΣΤΙΑΙΑ ΜΕΤΑΒΟΛΗ	ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΑΚΗ ΤΙΜΗ	ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΑΚΗ ΑΠΟΛΟΣΗ
31/12/2005	-2.573.000,00 €		10,24	
31/12/2006	-3.191.000,00 €	24,02%	5,44	-46,88%
31/12/2007	-7.374.000,00 €	131,09%	7,36	35,29%
31/12/2008	-12.122.000,00 €	64,39%	2,56	-65,22%
31/12/2009	-13.872.000,00 €	14,44%	2,88	12,50%
31/12/2010	-10.351.000,00 €	-25,38%	1,76	-38,89%
31/12/2011	-11.478.000,00 €	10,89%	0,78	-55,68%
31/12/2012	-8.615.140,00 €	-24,94%	1,1	41,03%
31/12/2013	-8.956.156,00 €	3,96%	1,69	53,64%
31/12/2014	-9.199.005,00 €	2,71%	1,05	-37,87%
31/12/2015	-9.215.343,00 €	0,18%	0,8	-23,81%

Πηγή: Επίσημη ιστοσελίδα – www.moclos.com

Πίνακας 5.2.6 Οικονομικά Δεδομένα ΑΘΗΝΑ Α.Τ.Ε.

5) ΑΘΗΝΑ ΑΝΩΝΥΜΗ ΤΕΧΝΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ				
ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ	ΑΝΑΒΑΛΛΟΜΕΝΗ ΦΟΡΟΛΟΓΙΑ	ΠΟΣΟΣΤΙΑΙΑ ΜΕΤΑΒΟΛΗ	ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΑΚΗ ΤΙΜΗ	ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΑΚΗ ΑΠΟΛΟΣΗ
31/12/2005	-2.282.000,00 €		10,4	
31/12/2006	-787.294,38 €	-65,50%	12,3	18,27%
31/12/2007	-7.232.587,70 €	818,66%	15,2	23,58%
31/12/2008	-14.483.950,72 €	100,26%	5,4	-64,47%
31/12/2009	-14.772.396,58 €	1,99%	6	11,11%
31/12/2010	14.191.793,13 €	-196,07%	3	-50,00%
31/12/2011	7.028.000,76 €	-50,48%	1,5	-50,00%
31/12/2012	-5.451.261,05 €	-177,56%	1,9	26,67%
31/12/2013	-4.702.485,16 €	-13,74%	1,91	0,53%
31/12/2014	-10.814.290,89 €	129,97%	3,28	71,73%
31/12/2015	-9.570.011,42 €	-11,51%	0,36	-89,02%

Πηγή: Επίσημη ιστοσελίδα – www.athena-sa.gr

Πίνακας 5.2.7 Οικονομικά Δεδομένα ΑΕΓΕΚ Α.Ε.

6) ΑΕΓΕΚ ΑΕ				
ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ	ΑΝΑΒΑΛΛΟΜΕΝΗ ΦΟΡΟΛΟΓΙΑ	ΠΟΣΟΣΤΙΑΙΑ ΜΕΤΑΒΟΛΗ	ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΑΚΗ ΤΙΜΗ	ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΑΚΗ ΑΠΟΔΟΣΗ
31/12/2005	2.944.620,00 €		10,12	
31/12/2006	2.212.730,00 €	-24,86%	7,48	-26,09%
31/12/2007	-2.199.890,00 €	-199,42%	5,72	-23,53%
31/12/2008	-3.714.160,00 €	68,83%	1,43	-75,00%
31/12/2009	-2.667.740,00 €	-28,17%	1,49	4,20%
31/12/2010	-2.514.810,00 €	-5,73%	0,23	-84,56%
31/12/2011	-2.257.520,00 €	-10,23%	0,09	-60,87%
31/12/2012	-2.091.449,27 €	-7,36%	0,13	44,44%
31/12/2013	-2.253.193,44 €	7,73%	0,09	-30,77%
31/12/2014	-964.593,06 €	-57,19%	0,04	-55,56%
31/12/2015	-1.075.334,22 €	11,48%	0,06	50,00%

Πηγή: Επίσημη ιστοσελίδα – www.aegek.gr

Πίνακας 5.2.8 Οικονομικά Δεδομένα ΑΒΑΞ Α.Ε.

7) ΑΒΑΞ ΑΕ				
ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ	ΑΝΑΒΑΛΛΟΜΕΝΗ ΦΟΡΟΛΟΓΙΑ	ΠΟΣΟΣΤΙΑΙΑ ΜΕΤΑΒΟΛΗ	ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΑΚΗ ΤΙΜΗ	ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΑΚΗ ΑΠΟΔΟΣΗ
31/12/2005	2.942.545,00 €		3,98	
31/12/2006	1.593.654,00 €	-45,84%	6	50,75%
31/12/2007	3.180.575,00 €	99,58%	6,44	7,33%
31/12/2008	-61.399.790,00 €	-2030,46%	2,27	-64,75%
31/12/2009	-59.673.685,00 €	-2,81%	2,77	22,03%
31/12/2010	-65.338.346,00 €	9,49%	1,22	-55,96%
31/12/2011	-52.071.492,00 €	-20,30%	0,62	-49,18%
31/12/2012	-49.998.612,00 €	-3,98%	1,43	130,65%
31/12/2013	-57.171.676,00 €	14,35%	1,62	13,29%
31/12/2014	-41.503.713,00 €	-27,41%	0,55	-66,05%
31/12/2015	-53.155.661,00 €	28,07%	0,3	-45,45%

Πηγή: Επίσημη ιστοσελίδα – www.jpavax.gr

Πίνακας 5.2.9 Οικονομικά Δεδομένα Ι. ΚΛΟΥΚΙΝΑΣ – Ι ΛΑΠΠΑΣ Α.Ε.

8)Ι.ΚΛΟΥΚΙΝΑΣ-Ι.ΛΑΠΠΑΣ ΤΕΧΝΙΚΗ &ΕΜΠΟΡΙΚΗ				
ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ	ΑΝΑΒΑΛΛΟΜΕΝΗ ΦΟΡΟΛΟΓΙΑ	ΠΟΣΟΣΤΙΑΙΑ ΜΕΤΑΒΟΛΗ	ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΑΚΗ ΤΙΜΗ	ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΑΚΗ ΑΠΟΔΟΣΗ
31/12/2005	673.483,55 €		1,98	
31/12/2006	-802.087,00 €	-219,10%	3,92	97,98%
31/12/2007	-3.110.871,00 €	287,85%	7,98	103,57%
31/12/2008	-2.902.764,00 €	-6,69%	1,27	-84,09%
31/12/2009	-1.914.764,00 €	-34,04%	2,26	77,95%
31/12/2010	-1.314.611,00 €	-31,34%	0,88	-61,06%
31/12/2011	-1.317.713,00 €	0,24%	0,38	-56,82%
31/12/2012	-1.443.237,00 €	9,53%	0,61	60,53%
31/12/2013	-1.993.612,00 €	38,13%	0,59	-3,28%
31/12/2014	-962.788,00 €	-51,71%	0,47	-20,34%
31/12/2015	-1.041.103,00 €	8,13%	0,3	-36,17%

Πηγή: Επίσημη ιστοσελίδα – www.klmate.gr

Πίνακας 5.2.10 Οικονομικά Δεδομένα ΙΝΤΡΑΚΟΜ ΚΑΤΑΣΚΕΥΑΣΤΙΚΗ Α.Ε.

9)ΙΝΤΡΑΚΟΜ ΚΑΤΑΣΚΕΥΑΣΤΙΚΗ ΑΕ				
ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ	ΑΝΑΒΑΛΛΟΜΕΝΗ ΦΟΡΟΛΟΓΙΑ	ΠΟΣΟΣΤΙΑΙΑ ΜΕΤΑΒΟΛΗ	ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΑΚΗ ΤΙΜΗ	ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΑΚΗ ΑΠΟΔΟΣΗ
31/12/2005	724.600,69 €		3,64	
31/12/2006	611.149,65 €	-15,66%	4,8	31,87%
31/12/2007	253.804,00 €	-58,47%	4,96	3,33%
31/12/2008	-69.263,00 €	-127,29%	1,8	-63,71%
31/12/2009	1.660.458,00 €	-2497,32%	2,88	60,00%
31/12/2010	769.418,00 €	-53,66%	0,66	-77,08%
31/12/2011	-165.376,00 €	-121,49%	0,34	-48,48%
31/12/2012	883.125,00 €	-634,01%	1,06	211,76%
31/12/2013	1.985.342,00 €	124,81%	0,92	-13,21%
31/12/2014	1.785.734,00 €	-10,05%	0,47	-48,91%
31/12/2015	1.263.802,00 €	-29,23%	0,33	-29,79%

Πηγή: Επίσημη ιστοσελίδα – www.intrakat.gr

Πίνακας 5.2.11 Οικονομικά Δεδομένα ΔΟΜΙΚΗ ΚΡΗΤΗΣ Α.Ε.

10) ΔΟΜΙΚΗ ΚΡΗΤΗΣ ΑΕ				
ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ	ΑΝΑΒΑΛΛΟΜΕΝΗ ΦΟΡΟΛΟΓΙΑ	ΠΟΣΟΣΤΙΑΙΑ ΜΕΤΑΒΟΛΗ	ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΑΚΗ ΤΙΜΗ	ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΑΚΗ ΑΠΟΔΟΣΗ
31/12/2005	-195.827,34 €		0,77	
31/12/2006	-288.605,04 €	47,38%	2,59	236,36%
31/12/2007	-212.934,89 €	-26,22%	1,59	-38,61%
31/12/2008	114.909,34 €	-153,96%	0,54	-66,04%
31/12/2009	283.440,39 €	146,66%	1,5	177,78%
31/12/2010	270.403,16 €	-4,60%	1,07	-28,67%
31/12/2011	332.676,91 €	23,03%	0,7	-34,58%
31/12/2012	856.357,41 €	157,41%	0,56	-20,00%
31/12/2013	1.171.660,71 €	36,82%	0,4	-28,57%
31/12/2014	114.089,24 €	-90,26%	0,3	-25,00%
31/12/2015	813.095,00 €	612,68%	0,32	6,67%

Πηγή: Επίσημη ιστοσελίδα – www.domik.gr

Πίνακας 5.2.12 Οικονομικά Δεδομένα ΕΚΤΕΡ Α.Ε.

11) ΕΚΤΕΡ Α.Ε.				
ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ	ΑΝΑΒΑΛΛΟΜΕΝΗ ΦΟΡΟΛΟΓΙΑ	ΠΟΣΟΣΤΙΑΙΑ ΜΕΤΑΒΟΛΗ	ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΑΚΗ ΤΙΜΗ	ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΑΚΗ ΑΠΟΔΟΣΗ
31/12/2005	455.387,15 €		1,74	
31/12/2006	1.264.948,15 €	177,77%	1,25	-28,16%
31/12/2007	1.182.823,34 €	-6,49%	1,47	17,60%
31/12/2008	1.583.077,49 €	33,84%	0,66	-55,10%
31/12/2009	957.426,73 €	-39,52%	0,62	-6,06%
31/12/2010	1.226.647,25 €	28,12%	0,54	-12,90%
31/12/2011	1.635.735,78 €	33,35%	0,38	-29,63%
31/12/2012	2.026.929,02 €	23,92%	0,5	31,58%
31/12/2013	1.350.489,48 €	-33,37%	0,65	30,00%
31/12/2014	2.027.536,01 €	50,13%	0,39	-40,00%
31/12/2015	2.335.637,89 €	15,20%	0,4	2,56%

Πηγή: Επίσημη ιστοσελίδα – www.ekter.gr

Πίνακας 5.2.13 Οικονομικά Δεδομένα ΠΡΟΟΔΕΥΤΙΚΗ Α.Τ.Ε.

12) ΠΡΟΟΔΕΥΤΙΚΗ ΑΤΕ				
ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ	ΑΝΑΒΑΛΛΟΜΕΝΗ ΦΟΡΟΛΟΓΙΑ	ΠΟΣΟΣΤΙΑΙΑ ΜΕΤΑΒΟΛΗ	ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΑΚΗ ΤΙΜΗ	ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΑΚΗ ΑΠΟΔΟΣΗ
31/12/2005	-488.503,92 €		0,26	
31/12/2006	-250.225,23 €	-48,78%	0,28	7,69%
31/12/2007	-2.393.644,99 €	856,60%	0,71	153,57%
31/12/2008	2.331.480,41 €	-197,40%	0,17	-76,06%
31/12/2009	1.372.369,18 €	-41,14%	0,26	52,94%
31/12/2010	1.174.172,47 €	-14,44%	0,25	-3,85%
31/12/2011	1.502.412,41 €	27,96%	0,12	-52,00%
31/12/2012	1.650.776,05 €	9,88%	0,13	8,33%
31/12/2013	593.036,42 €	-64,08%	0,15	15,38%
31/12/2014	2.004.927,51 €	238,08%	0,07	-53,33%
31/12/2015	1.655.852,73 €	-17,41%	0,07	0,00%

Πηγή: Επίσημη ιστοσελίδα – www.proodeftiki.gr

Πίνακας 5.2.14 Οικονομικά Δεδομένα ΒΙΟΤΕΡ Α.Ε.

13) ΒΙΟΤΕΡ ΑΕ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΑ ΤΕΧΝΙΚΑ ΕΡΓΑ				
ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ	ΑΝΑΒΑΛΛΟΜΕΝΗ ΦΟΡΟΛΟΓΙΑ	ΠΟΣΟΣΤΙΑΙΑ ΜΕΤΑΒΟΛΗ	ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΑΚΗ ΤΙΜΗ	ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΑΚΗ ΑΠΟΔΟΣΗ
31/12/2005	-1.096.000,00 €		3,08	
31/12/2006	-1.723.000,00 €	57,21%	4,16	35,06%
31/12/2007	-2.601.000,00 €	50,96%	4,12	-0,96%
31/12/2008	-2.685.000,00 €	3,23%	1,6	-61,17%
31/12/2009	-2.822.000,00 €	5,10%	1,04	-35,00%
31/12/2010	1.085.000,00 €	-138,45%	0,14	-86,54%
31/12/2011	-902.000,00 €	-183,13%	0,12	-14,29%
31/12/2012	786.000,00 €	-187,14%	0,15	25,00%
31/12/2013	1.776.000,00 €	125,95%	0,15	0,00%
31/12/2014	410.000,00 €	-76,91%	0,14	-6,67%
31/12/2015	-268.000,00 €	-165,37%	0,15	7,14%

Πηγή: Επίσημη ιστοσελίδα – www.bioter.gr

5.3 Μεθοδολογία και εμπειρικά ευρήματα.

5.3.1 Μεθοδολογία

Ανεξάρτητα από το εάν η μονάδα ανάλυσης είναι ένα πρόσωπο, μία χώρα ή επιχείρηση όπως στην περίπτωση μας, τα σφάλματα σε ένα κλασσικό μοντέλο παλινδρόμησης που ακολουθεί τη μέθοδο των ελαχίστων τετραγώνων ενδέχεται να συσχετίζονται μεταξύ τους παραβιάζοντας κατ' αυτόν τον τρόπο μία από τις βασικές προϋποθέσεις χρήσης του παραπάνω μοντέλου. Αυτό μπορεί να συμβεί καθώς υπάρχουν ορισμένα μη παρατηρήσιμα χαρακτηριστικά σε κάθε πρόσωπο, επιχείρηση ή χώρα που το/την διαφοροποιούν από τις υπόλοιπες. Επομένως εφόσον αυτά τα χαρακτηριστικά είναι μη παρατηρήσιμα θα επηρεάζουν τα λάθη κάθε παρατήρησης που αφορά την μονάδα ανάλυσης μας κατά τρόπο συστηματικό και συνεπώς οι εκτιμήσεις μας δεν θα είναι ορθές.

Στη διεθνή βιβλιογραφία, το παραπάνω πρόβλημα αντιμετωπίζεται με την χρήση μοντέλων σταθερών ή τυχαίων επιδράσεων, αντιμετώπιση η οποία είναι και η στατιστικά ορθή όπως θα δείξουμε και εμπειρικά στην Ενότητα 1.2.2. Στη περίπτωση μας, θα κάνουμε χρήση του πιο κλασσικού μοντέλου των σταθερών επιδράσεων καθώς στο μοντέλο αυτό, επιτρέπεται οποιαδήποτε συσχέτιση τους με τις παρατηρήσιμες μεταβλητές (δηλαδή τις ανεξάρτητες μεταβλητές του μοντέλου μας). Η βασική ιδέα είναι μάλλον απλή, κάθε μονάδα ανάλυσης χρησιμοποιείται σαν έλεγχος του εαυτού του. Υποθέτοντας, ότι τίποτα ως προς τα βασικά χαρακτηριστικά της μονάδας αυτής δεν μεταβάλλεται στο χρονικό διάστημα που καλύπτουν οι παρατηρήσεις τότε μπορούμε να θεωρήσουμε τη μεταβολή στην εξαρτημένη μας μεταβλητή ως την «καθαρή επίδραση» της ανεξάρτητης μεταβλητής μας που μεταβάλλεται στο χρόνο, έχοντας στατιστικά ελέγξει τις επιδράσεις των σταθερών μη παρατηρήσιμων μεταβλητών (π.χ. εταιρική κουλτούρα). Ωστόσο στα ευρήματα μας, θα παρουσιάσουμε και τα αποτελέσματα του μοντέλου των τυχαίων επιδράσεων (όπως και του μοντέλου των ελαχίστων τετραγώνων) για λόγους πληρότητας.

Θα υπολογίσουμε επομένως την εξίσωση (1) όπου το i αντιπροσωπεύει την επιχείρηση και λαμβάνει τιμές από το διάστημα $i = \{1,..13\}$ και το t αντιπροσωπεύει τη χρονική περίοδο και λαμβάνει τιμές $t = \{2005,..2015\}$. Έστω Y , η τιμή της μετοχής στην χρηματιστηριακή αγορά στο τέλος κάθε έτους που αποτελεί και την εξαρτημένη μας μεταβλητή, τότε μπορούμε να ορίσουμε και τυπικά το μοντέλο μας ως κάτωθι:

$$Y_{it} = \alpha_i + \beta X_i + \varepsilon_{it}$$

(1)

Όπου το α_i αντιπροσωπεύει τις μη παρατηρούμενες επιδράσεις από άγνωστους παράγοντες που μπορεί να ενυπάρχουν σε καθεμία επιχείρηση, X_i η ανεξάρτητη μεταβλητή που στην περίπτωσή μας είναι η αναβαλλόμενη φορολογική απαίτηση (με θετικό πρόσημο) ή η αναβαλλόμενη φορολογική υποχρέωση (με αρνητικό πρόσημο) και ε_{it} είναι ο διαταρακτικός όρος. Η υπόθεσή μας είναι ότι η αύξηση (μείωση) των αναβαλλόμενων απαιτήσεων (υποχρεώσεων) επιδρά θετικά στην χρηματιστηριακή τιμή της μετοχής των υπό εξέταση τεχνικών εταιρειών.

5.3.2 Εμπειρικά ευρήματα

Περιγραφικά στατιστικά δεδομένων

Όπως φαίνεται και στον Πίνακα 5.3.1 που ακολουθεί και συνοψίζει τα βασικά στατιστικά περιγραφικά μέτρα των δεδομένων μας, η μέση τιμή της μετοχής των υπό εξέταση εταιρειών είναι 2,37 € με τυπική απόκλιση 2,87 €, ελάχιστη τιμή 0,04 € (ΑΕΓΕΚ 2014) και μέγιστη 15,2 € (ΑΘΗΝΑ 2007). Οι 13 εταιρείες εξετάζονται για ένα χρονικό διάστημα 11 ετών, συνεπώς ο συνολικός αριθμός των παρατηρήσεων μας είναι 143.

Πίνακας 5.3.1 ΠΕΡΙΓΡΑΦΙΚΑ ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΤΩΝ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ ΜΑΣ

ΜΕΤΑΒΛΗΤΗ	ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ	ΜΕΣΟΣ	ΤΥΠΙΚΗ		
			ΑΠΟΚΛΙΣΗ	ΕΛΑΧΙΣΤΟ	ΜΕΓΙΣΤΟ
ΤΙΜΗ ΜΕΤΟΧΗΣ	143	2.365245	2.866249	.04	15.2
ΑΝΑΒΑΛΛΟΜΕΝΗ					
ΑΠΑΙΤΗΣΗ	143	-4.877786	13.24038	65.33835	-14.19179

Στον Πίνακα 5.3.2 που ακολουθεί παραθέτουμε τα βασικά περιγραφικά μέτρα ανά εταιρεία, όπου εύκολα μπορούμε να ξεχωρίσουμε την περίπτωση της εταιρείας «ΑΒΑΞ», η οποία και αποτελεί μια αρκετά διαφορετική από τις υπόλοιπες περίπτωση καθώς παρουσιάζει τόσο τον μικρότερο μέσο απαίτησης (-39,33 εκ €) όσο και την ελάχιστη απαίτηση συνολικά (-65,34 εκ €) ή αλλιώς την μέγιστη φορολογική υποχρέωση. Ενδιαφέρον παρουσιάζουν επίσης οι περιπτώσεις των εταιρειών, «ΑΘΗΝΑ», «ΜΟΧΛΟΣ» και «ΕΔΡΑΣΗ» ως προς τις διακυμάνσεις των αναβαλλόμενων φορολογικών απαιτήσεων τους στο χρόνο. Τα παραπάνω εμφανίζονται και παραστατικά στα γραφήματα 1, 2 & 3.

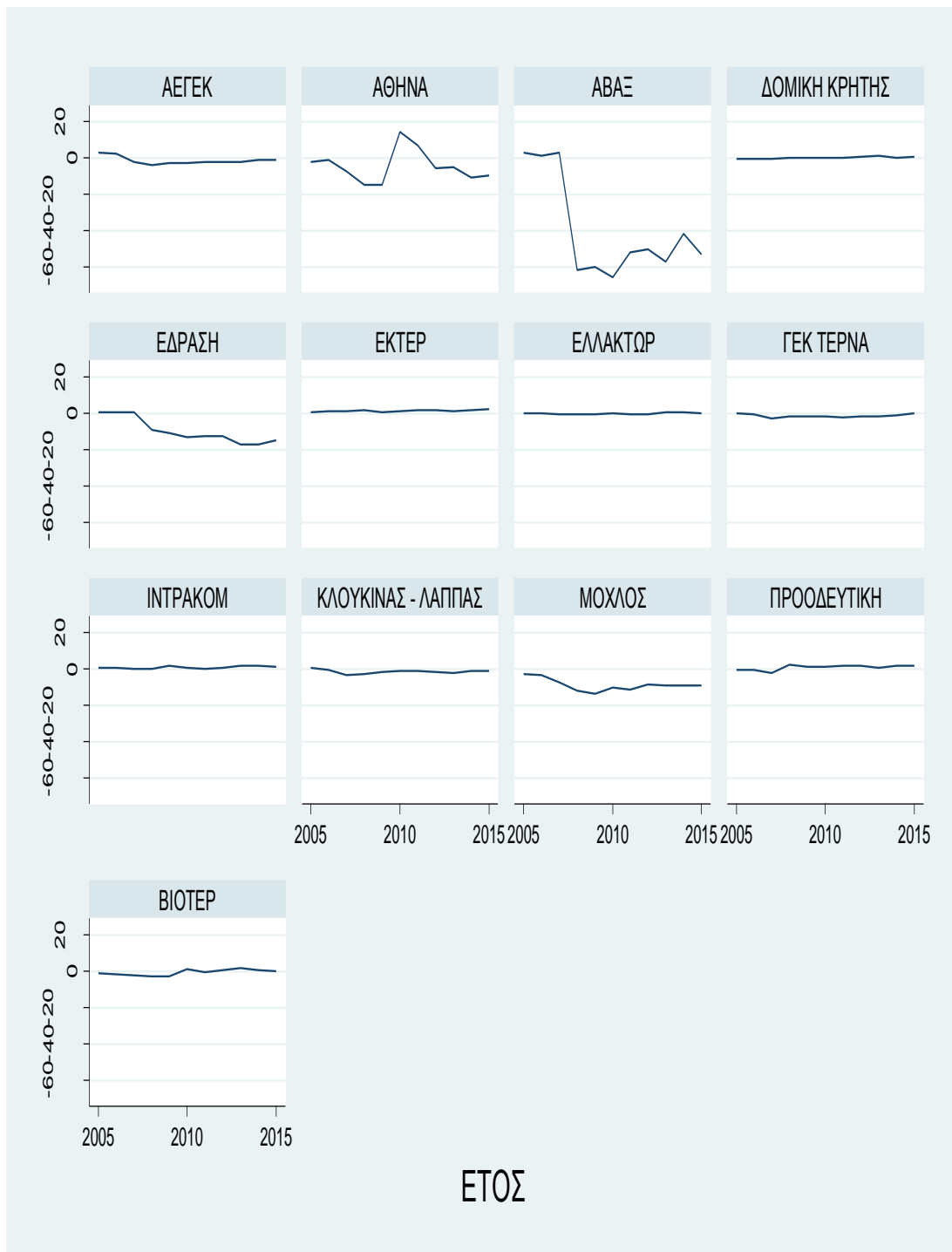
Πίνακας 5.3.2 ΠΕΡΙΓΡΑΦΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΑΝΑ ΕΤΑΙΡΕΙΑ

ΕΤΑΙΡΕΙΑ	ΜΕΤΑΒΛΗΤΗ	ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ	ΜΕΣΟΣ	ΤΥΠΙΚΗ		
				ΑΠΟΚΛΙΣΗ	ΕΛΑΧΙΣΤΟ	ΜΕΓΙΣΤΟ
ΑΕΓΕΚ	ΤΙΜΗ ΜΕΤΟΧΗΣ	11	2,443636	3,602145	,04	10,12
	ΑΝΑΒΑΛΛΟΜΕΝΗ					
	ΑΠΑΙΤΗΣΗ	11	-1,325576	2,072393	-3,71416	2,94462
ΑΘΗΝΑ	ΤΙΜΗ ΜΕΤΟΧΗΣ	11	5,568182	4,939585	,36	15,2
	ΑΝΑΒΑΛΛΟΜΕΝΗ					
	ΑΠΑΙΤΗΣΗ	11	-4,443317	8,83253	-14,7724	14,19179
ΑΒΑΞ	ΤΙΜΗ ΜΕΤΟΧΗΣ	11	2,472727	2,140472	,3	6,44
	ΑΝΑΒΑΛΛΟΜΕΝΗ					
	ΑΠΑΙΤΗΣΗ	11	-39,32693	27,6344	-65,3383	3,180575
ΔΟΜΙΚΗ	ΤΙΜΗ ΜΕΤΟΧΗΣ	11	,94	,7037045	,3	2,59
	ΑΝΑΒΑΛΛΟΜΕΝΗ					
	ΑΠΑΙΤΗΣΗ	11	,2962968	,4752771	-,288605	1,171661
ΕΔΡΑΣΗ	ΤΙΜΗ ΜΕΤΟΧΗΣ	11	1,437273	1,840207	,05	4,64
	ΑΝΑΒΑΛΛΟΜΕΝΗ					
	ΑΠΑΙΤΗΣΗ	11	-9,408727	6,879926	-16,954	,749
ΕΚΤΕΡ	ΤΙΜΗ ΜΕΤΟΧΗΣ	11	,7818182	,4762314	,38	1,74
	ΑΝΑΒΑΛΛΟΜΕΝΗ					
	ΑΠΑΙΤΗΣΗ	11	1,458785	,5384614	,4553871	2,335638
ΕΛΛΑΚΤΩΡ	ΤΙΜΗ ΜΕΤΟΧΗΣ	11	4,219091	2,822525	1,21	9,8
	ΑΝΑΒΑΛΛΟΜΕΝΗ					
	ΑΠΑΙΤΗΣΗ	11	-,0602727	,4948628	-,611	,855
ΓΕΚ ΤΕΡΝΑ	ΤΙΜΗ ΜΕΤΟΧΗΣ	11	4,205455	3,073315	,61	10,5

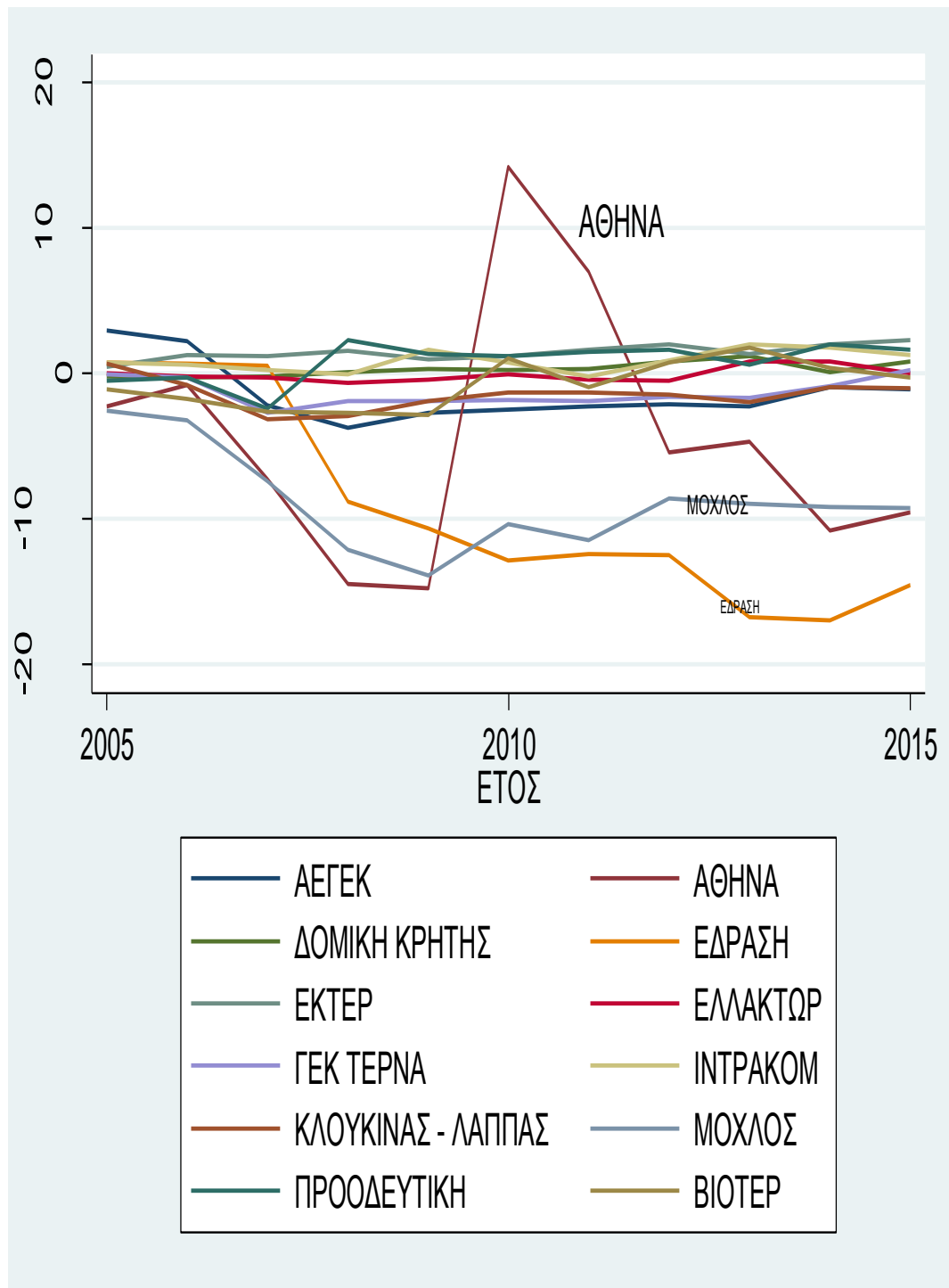
ΕΤΑΙΡΕΙΑ	ΜΕΤΑΒΛΗΤΗ	ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ	ΜΕΣΟΣ	ΤΥΠΙΚΗ		
				ΑΠΟΚΛΙΣΗ	ΕΛΑΧΙΣΤΟ	ΜΕΓΙΣΤΟ
	ΑΝΑΒΑΛΛΟΜΕΝΗ					
	ΑΠΑΙΤΗΣΗ	11	-1,305	,9338769	-2,685	,273
ΙΝΤΡΑΚΟΜ	ΤΙΜΗ ΜΕΤΟΧΗΣ	11	1,987273	1,784231	,33	4,96
	ΑΝΑΒΑΛΛΟΜΕΝΗ					
	ΑΠΑΙΤΗΣΗ	11	,8820722	,7275443	-,165376	1,985342
ΚΛΟΥΚΙΝΑΣ - ΛΑΠΠΑΣ	ΤΙΜΗ ΜΕΤΟΧΗΣ	11	1,876364	2,300206	,3	7,98
	ΑΝΑΒΑΛΛΟΜΕΝΗ					
	ΑΠΑΙΤΗΣΗ	11	-1,46637	1,036678	-3,11087	,6734836
ΜΟΧΛΟΣ	ΤΙΜΗ ΜΕΤΟΧΗΣ	11	3,241818	3,120579	,78	10,24
	ΑΝΑΒΑΛΛΟΜΕΝΗ					
	ΑΠΑΙΤΗΣΗ	11	-8,813331	3,449585	-13,872	-2,573
ΒΙΟΤΕΡ	ΤΙΜΗ ΜΕΤΟΧΗΣ	11	1,35	1,657758	,12	4,16
	ΑΝΑΒΑΛΛΟΜΕΝΗ					
	ΑΠΑΙΤΗΣΗ	11	-,7309091	1,6197	-2,822	1,776
ΠΡΟΟΔΕΥΤΙΚΗ	ΤΙΜΗ ΜΕΤΟΧΗΣ	11	,2245455	,1783459	,07	,71
	ΑΝΑΒΑΛΛΟΜΕΝΗ					
	ΑΠΑΙΤΗΣΗ	11	,8320594	1,385954	-2,39364	2,331481

Στον Πίνακα 5.3.2 αλλά και παραστατικά στο γράφημα 4 φαίνεται η εξέλιξη των τιμών των μετοχών στο χρόνο με ανάγλυφη την κατάρρευσή τους κατά τα έτη της ελληνικής κρίσης χρέους.

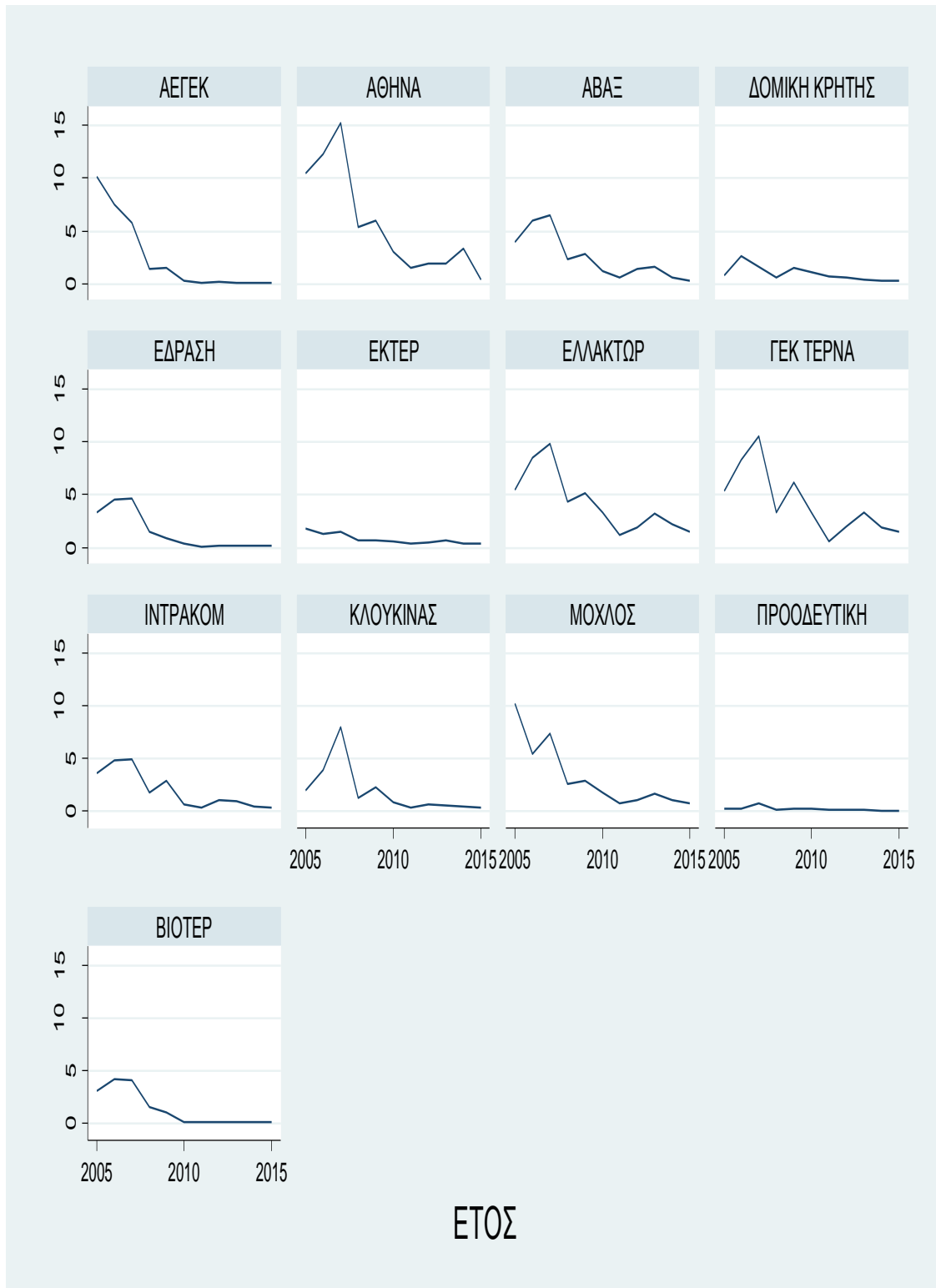
Γράφημα 5.3.1 ΑΝΑΒΑΛΛΟΜΕΝΗ ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΗ ΑΠΑΙΤΗΣΗ ΑΝΑ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΤΑ ΕΤΗ 2005-2015

Γράφημα 5.3.2 ΕΞΕΛΙΚΗ ΑΝΑΒΑΛΛΟΜΕΝΗΣ ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΗΣ ΑΠΑΙΤΗΣΗΣ ΚΑΤΑ ΤΑ ΕΤΗ 2005-2015

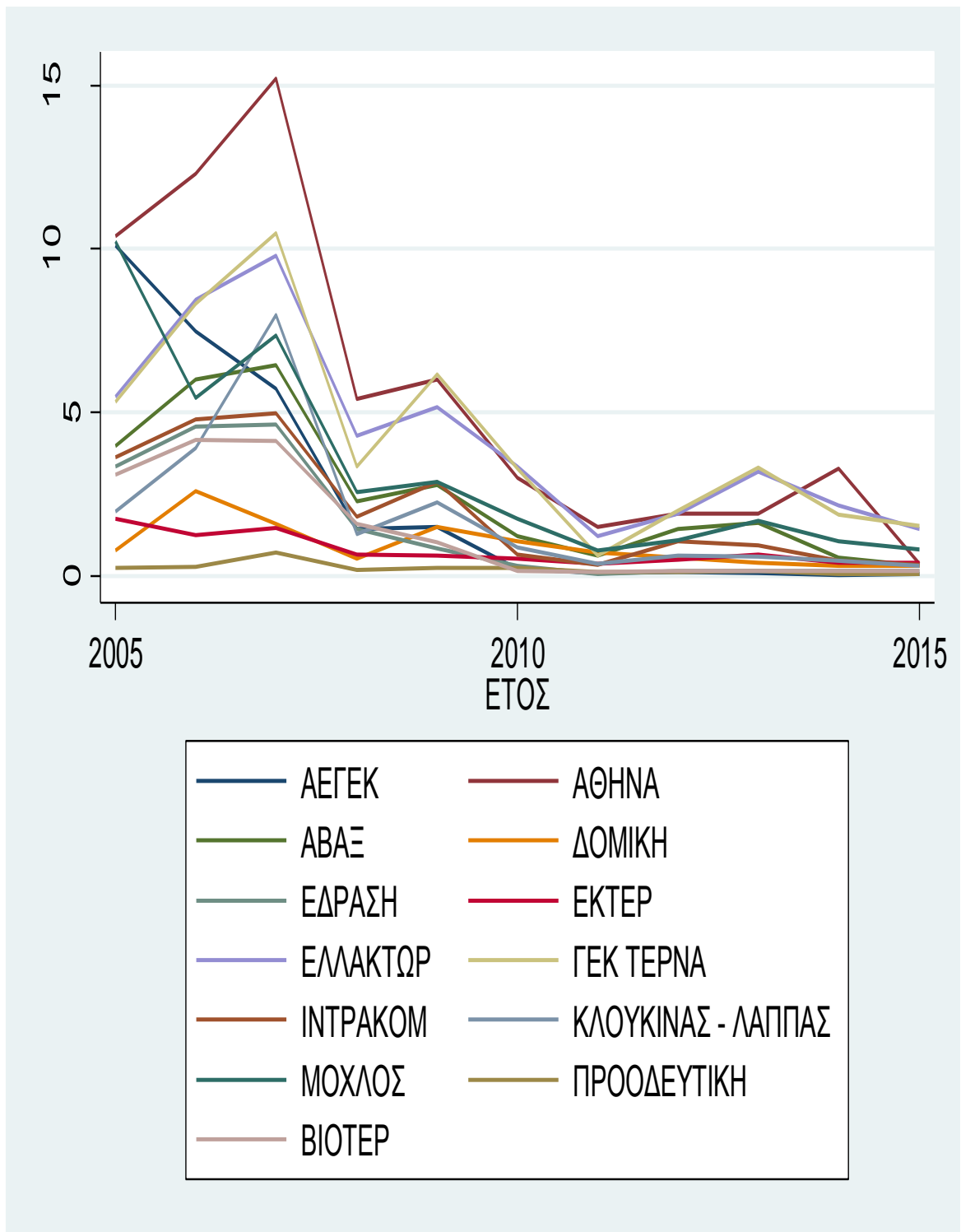
Γράφημα 5.3.3 ΤΙΜΗ ΜΕΤΟΧΗΣ ΑΝΑ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΤΑ ΕΤΗ 2005-2015

Πίνακας 5.3.3 ΠΕΡΙΓΡΑΦΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΑΝΑ ΕΤΟΣ

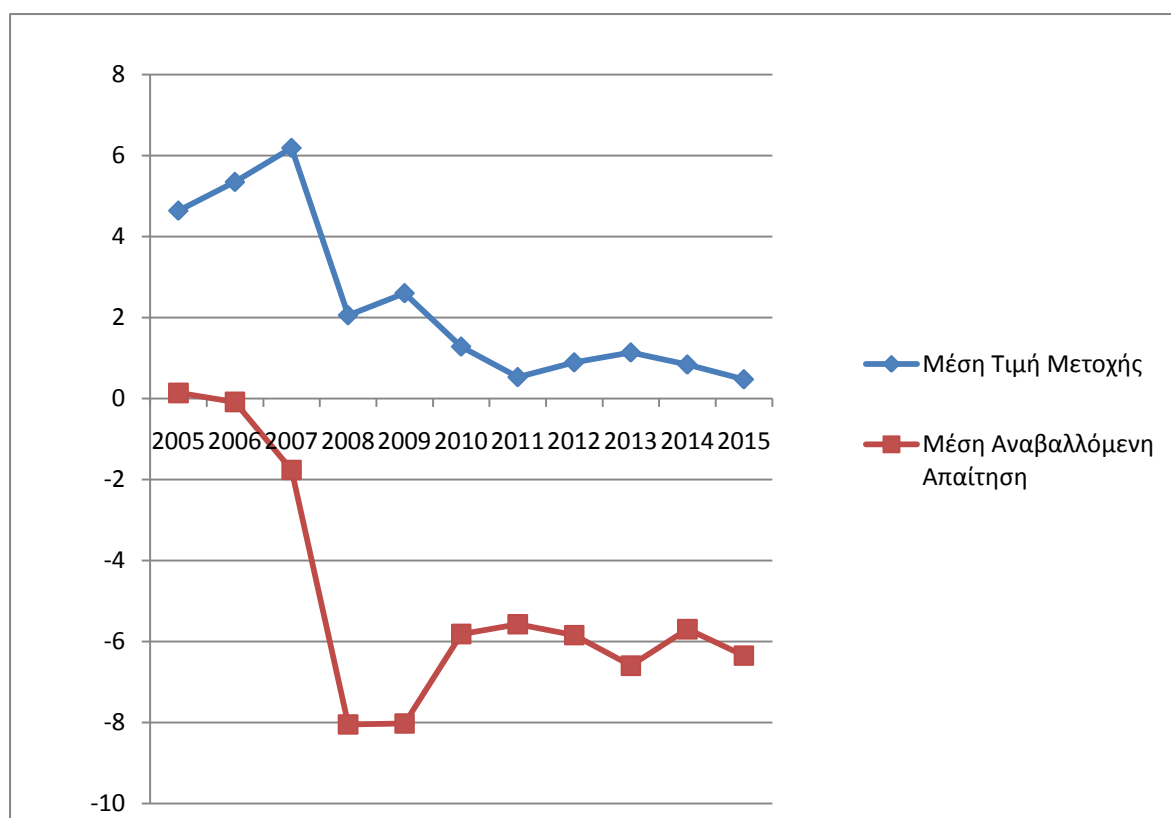
ΕΤΟΣ	ΜΕΤΑΒΛΗΤΗ	ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ	ΜΕΣΟΣ	ΤΥΠΙΚΗ		
				ΑΠΟΚΛΙΣΗ	ΕΛΑΧΙΣΤΟ	ΜΕΓΙΣΤΟ
2005	ΤΙΜΗ ΜΕΤΟΧΗΣ	13	4,642308	3,545622	,26	10,4
	ΑΝΑΒΑΛΛΟΜΕΝΗ					
2006	ΑΠΑΙΤΗΣΗ	13	,1395619	1,636484	-2,573	2,94462
	ΤΙΜΗ ΜΕΤΟΧΗΣ	13	5,350769	3,244008	,28	12,3
2007	ΑΝΑΒΑΛΛΟΜΕΝΗ					
	ΑΠΑΙΤΗΣΗ	13	-,0837485	1,427307	-3,191	2,21273
2008	ΤΙΜΗ ΜΕΤΟΧΗΣ	13	6,191538	4,075473	,71	15,2
	ΑΝΑΒΑΛΛΟΜΕΝΗ					
2009	ΑΠΑΙΤΗΣΗ	13	-1,764825	3,060091	-7,374	3,180575
	ΤΙΜΗ ΜΕΤΟΧΗΣ	13	2,058462	1,515024	,17	5,4
2010	ΑΝΑΒΑΛΛΟΜΕΝΗ					
	ΑΠΑΙΤΗΣΗ	13	-8,04642	16,84077	-61,39979	2,331481
2011	ΤΙΜΗ ΜΕΤΟΧΗΣ	13	2,604615	2,009928	,26	6,17
	ΑΝΑΒΑΛΛΟΜΕΝΗ					
2012	ΑΠΑΙΤΗΣΗ	13	-8,027299	16,51966	-59,67368	1,660458
	ΤΙΜΗ ΜΕΤΟΧΗΣ	13	1,284615	1,190158	,14	3,35
2013	ΑΝΑΒΑΛΛΟΜΕΝΗ					
	ΑΠΑΙΤΗΣΗ	13	-5,815564	18,97355	-65,33835	14,19179
2014	ΤΙΜΗ ΜΕΤΟΧΗΣ	13	,5307692	,442577	,05	1,5
	ΑΝΑΒΑΛΛΟΜΕΝΗ					
2015	ΑΠΑΙΤΗΣΗ	13	-5,572636	14,88881	-52,07149	7,028001
	ΤΙΜΗ ΜΕΤΟΧΗΣ	13	,8953846	,7226758	,13	2
2016	ΑΝΑΒΑΛΛΟΜΕΝΗ					
	ΑΠΑΙΤΗΣΗ	13	-5,843116	13,9456	-49,99861	2,026929
2017	ΤΙΜΗ ΜΕΤΟΧΗΣ	13	1,14	1,126247	,09	3,32
	ΑΝΑΒΑΛΛΟΜΕΝΗ					
2018	ΑΠΑΙΤΗΣΗ	13	-6,5972	16,09678	-57,17168	1,985342
	ΤΙΜΗ ΜΕΤΟΧΗΣ	13	,8415385	,9935781	,04	3,28
2019	ΑΝΑΒΑΛΛΟΜΕΝΗ					
	ΑΠΑΙΤΗΣΗ	13	-5,696469	12,26287	-41,50371	2,027536
2020	ΤΙΜΗ ΜΕΤΟΧΗΣ	13	,4776923	,4848394	,06	1,52
	ΑΝΑΒΑΛΛΟΜΕΝΗ					
2021	ΑΠΑΙΤΗΣΗ	13	-6,347928	15,00668	-53,15566	2,335638

Γράφημα 5.3.4 ΕΞΕΛΙΞΗ ΤΩΝ ΤΙΜΩΝ ΤΩΝ ΜΕΤΟΧΩΝ ΚΑΤΑ ΤΑ ΕΤΗ 2005-2015

Στο γράφημα που ακολουθεί παρουσιάζεται η εξέλιξη της μέσης τιμής των μετοχών σε συνδυασμό με την εξέλιξη της μέσης αναβαλλόμενης φορολογικής απαίτησης για τα εξεταζόμενα έτη 2005-2015. Σε γενικές γραμμές φαίνεται να υπάρχει μια χαλαρή θετική συσχέτιση, η οποία επιβεβαιώνεται και από τον συντελεστή $r = 0,0749$, συσχέτιση η οποία όμως δεν είναι στατιστικά σημαντική, όπως φαίνεται και στον Πίνακα 4 που ακολουθεί. Στατιστικά σημαντικές και αρκετά έντονες είναι οι συσχετίσεις των μεταβολών των δύο μεταβλητών για τις εταιρείες «ΑΕΓΕΚ», «ΑΒΑΞ», «ΕΔΡΑΣΗ», «ΕΚΤΕΡ», «ΜΟΧΛΟΣ» καθώς και «ΔΟΜΙΚΗ ΚΡΗΤΗΣ», «ΒΙΟΤΕΡ» & «ΠΡΟΟΔΕΥΤΙΚΗ» με τις 4 πρώτες να παρουσιάζουν θετική συσχέτιση και τις τρεις τελευταίες αρνητική. Συνεπώς, τα αρχικά μας ευρήματα δείχνουν μάλλον αντιφατικά ως προς το πρόσημο και την ένταση της σχέσης μεταξύ της τιμής μιας μετοχής και της αναβαλλόμενης φορολογικής απαίτησης της εταιρείας.

Γράφημα 5.3.5 ΕΞΕΛΙΞΗ ΤΗΣ ΜΕΣΗΣ ΤΙΜΗΣ ΤΩΝ ΜΕΤΟΧΩΝ ΚΑΙ ΤΗΣ ΜΕΣΗΣ ΑΝΑΒΑΛΛΟΜΕΝΗΣ ΑΠΑΙΤΗΣΗΣ (σε εκ. €) ΚΑΤΑ ΤΑ ΕΤΗ 2005-2015.

Πίνακας 5.3 4 ΣΥΣΧΕΤΙΣΗ ΤΩΝ ΜΕΤΑΒΛΗΤΩΝ ΣΥΝΟΛΙΚΑ ΚΑΙ ΑΝΑ ΕΤΑΙΡΕΙΑ

ΕΤΑΙΡΕΙΑ	ΜΕΤΑΒΛΗΤΕΣ	ΑΝΑΒΑΛΛΟΜΕΝΗ ΑΠΑΙΤΗΣΗ
ΑΕΓΕΚ		0,7870*
ΑΘΗΝΑ		-0,0990
ΑΒΑΞ		0,8316*
ΔΟΜΙΚΗ		-0,6125*
ΕΔΡΑΣΗ		0,9586*
ΕΚΤΕΡ		0,7388*
ΕΛΛΑΚΤΩΡ	ΤΙΜΗ ΜΕΤΟΧΗΣ	-0,1983
ΓΕΚ ΤΕΡΝΑ		-0,1846
ΙΝΤΡΑΚΟΜ		-0,2561
ΚΛΟΥΚΙΝΑΣ - ΛΑΠΠΑΣ		-0,3717
ΜΟΧΛΟΣ		0,7107*
ΒΙΟΤΕΡ		-0,6403*
ΠΡΟΟΔΕΥΤΙΚΗ		-0,8759*
ΣΥΝΟΛΟ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ		0,0749

5.3.3 Ευρήματα παλινδρομήσεων

Μοντέλα

	OLS	Fixed Effects	Random Effects
	(Clustered errors)		
	Τιμή Μετοχής	Τιμή Μετοχής	Τιμή Μετοχής
Αναβαλλόμενη	0.0162	0.0725**	0.0485*
Απαίτηση	(1.19)	(2.79)	(2.17)
Constant	2.444***	2.719***	2.602***
	(5.10)	(11.17)	(5.59)

Τιμές Κριτηρίου t στην παρένθεση

* $p < 0.05$, ** $p < 0.01$, *** $p < 0.001$

Στην προηγούμενη υποενότητα αναφέραμε το οικονομετρικό μοντέλο που πρόκειται να ακολουθήσουμε και εδώ παρουσιάζουμε τα ευρήματα. Για λόγους πληρότητας παρουσιάσαμε και τα αποτελέσματα τόσο του κλασσικού μοντέλου της παλινδρόμησης με τη μέθοδο των ελαχίστων τετραγώνων, διορθωμένο ως προς τα σφάλματα ώστε να λαμβάνεται υπόψη η συσχέτιση των παρατηρήσεων ανά εταιρεία όσο και το μοντέλο των τυχαίων επιδράσεων. Το βασικό μας μοντέλο παραμένει αυτό των σταθερών επιδράσεων (fixed effects), το οποίο μας δείχνει πως η αναβαλλόμενη φορολογική απαίτηση αποτελεί έναν στατιστικά σημαντικό (**σε επίπεδο στατιστικής σημαντικότητας 5%**) παράγοντα διαμόρφωσης της τιμής της μετοχής μιας τεχνικής εταιρείας με θετικό πρόσημο και μάλιστα για κάθε 1 εκ. € αύξηση της

αναβαλλόμενης φορολογικής απαίτησης μιας εταιρείας η τιμή της μετοχής της, αυξάνεται κατά 0,0725 €. Πρέπει εδώ βέβαια να σημειώσουμε πως το μοντέλο μας μπορεί να παρουσιάζει μεροληψία εξαιτίας της παράλειψης συμπερίληψης και άλλων μεταβλητών που ενδεχομένως επηρεάζουν την τιμή της μετοχής και μεταβάλλονται στο χρόνο όπως το Α.Ε.Π. ή την γενικότερη πτώση της δραστηριότητας των επιχειρήσεων.

5.3.4 Συμπεράσματα - Προτάσεις

Από τα αποτελέσματα που παρουσιάσαμε ανωτέρω προκύπτει ότι η αναβαλλόμενη φορολογική απαίτηση έχει ρόλο στη διαμόρφωση της χρηματιστηριακής τιμής των μετοχών των εταιρειών που δραστηριοποιούνται στον τεχνικό κλάδο στην χώρα, ωστόσο ο ρόλος αυτός δεν φαίνεται να είναι καθοριστικός, έχοντας υπόψη ότι η μέση τιμή των εξεταζόμενων μετοχών ανέρχεται σε 2,37 €. Σε καμία περίπτωση όμως η επίδραση της αναβαλλόμενης φορολογικής απαίτησης δεν μπορεί να θεωρηθεί αμελητέα.

Συμπερασματικά, τα ευρήματα μας φαίνεται να βρίσκονται σε συμφωνία με τα ευρήματα προηγούμενων ερευνών (Givoly and Hayn, 1992) ότι οι επενδυτές θεωρούν τις αναβαλλόμενες φορολογικές απαιτήσεις ή υποχρεώσεις σαν πραγματικές απαιτήσεις ή υποχρεώσεις της εταιρείας και συνεπώς τις τιμολογούν αναλόγως στο παρόν, μέσω των μεταβολών των χρηματιστηριακών τιμών των μετοχών. Επιπλέον, καθίσταται προφανές ότι το κομμάτι των λογιστικών καταστάσεων που αναφέρεται στους αναβαλλόμενους φόρους, ενέχει και μεταφέρει στην αγορά μια επιπλέον πληροφόρηση σε σχέση με το λογιστικό αποτέλεσμα καθώς η πραγματική φορολογική δήλωση της εταιρείας παραμένει μη δημοσιεύσιμη για το κοινό (Chaney and Jeter, 1994) .

Αξίζει να σημειωθεί επίσης, πως εμφανή ρόλο στα ευρήματα μας διαδραματίζει και το γεγονός ότι για την αναγνώριση της αναβαλλόμενης φορολογικής απαίτησης πρέπει να υπάρχει η βεβαιότητα της διοίκησης της οικονομικής οντότητας, ότι η επιχείρηση θα έχει μελλοντικά κέρδη με συνέπεια η μετοχή να γίνεται ιδιαίτερα ελκυστική για τους επενδυτές.

Ελκυστική κυρίως για αυτούς που προβαίνουν σε ανάλυση των χρηματοοικονομικών καταστάσεων – θεμελιώδης ανάλυση, καθώς η αύξηση της αναβαλλόμενης φορολογικής απαίτησης ή μείωση της αναβαλλόμενης φορολογικής υποχρέωσης σηματοδοτεί μελλοντικές κερδοφόρες χρήσεις.

Τα Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα εισήγαγαν μια διαφορετική φιλοσοφία για το είδος της πληροφόρησης που πρέπει να παρέχουν οι εισηγμένες στην εγχώρια αλλά και στη διεθνή χρηματιστηριακή αγορά επιχειρήσεις. Οι οικονομικές καταστάσεις πρέπει να αντικατοπτρίζουν ποιοτικότερη και αξιόπιστη πληροφορία για τους χρήστες και αναλυτές αυτών. Το ΔΛΠ 12 είναι ένα σημαντικό πρότυπο ,εργαλείο για αξιόπιστη πληροφορία. Ερευνητικός στόχος της παρούσας εργασίας είναι να καταδείξει τον βαθμό σημαντικότητας της πληροφόρησης που παρέχεται από τον λογαριασμό της αναβαλλόμενης φορολογίας στον επενδυτή κατά την λήψη των αποφάσεων του. Το αποτέλεσμα της παρούσας εργασίας κατέδειξε ότι ο αναβαλλόμενος φόρος είναι στατιστικά σημαντικός με αρκετά μεγάλο ποσοστό σημαντικότητας, με χαλαρή όμως θετική συσχέτιση με την εξέλιξη της μέσης χρηματιστηριακής τιμής της μετοχής των εισηγμένων εταιρειών του κατασκευαστικού κλάδου. Ο λογαριασμός της αναβαλλόμενης φορολογίας προσδίδει μια επιπλέον σημαντική πληροφορία στο επενδυτικό κοινό στην λήψη των αποφάσεων του.

Στο σημείο αυτό θα πρέπει να αναφερθεί το γεγονός ότι στη παρούσα εργασία δεν έχουν συμπεριληφθεί και άλλοι σημαντικοί παράγοντες που διαμορφώνουν την χρηματιστηριακή τιμή της μετοχής (εξέλιξη Α.Ε.Π., οικονομικές συγκυρίες, οικονομική κατάσταση της εταιρείας, πτώση δραστηριότητας, μελλοντικές προσδοκίες, κ.λ.π.) και ότι περιορίστηκε σ' έναν κλάδο από τις εισηγμένες Ελληνικές εταιρείες. Συνεπώς υπάρχουν μεγάλα περιθώρια για μελλοντική έρευνα ώστε τα αποτελέσματα αυτών των ερευνών να είναι πληρέστερα και με λιγότερες αδυναμίες. Θα ήταν πολύ ενδιαφέρουσα μελλοντική έρευνα να επεκταθεί σε περισσότερους ή στο σύνολο των κλάδων των εισηγμένων εταιρειών στο Ελληνικό Χρηματιστήριο Αξιών ώστε να υπάρχει πιο γενικευμένη εικόνα για την συμπεριφορά του ελληνικού επενδυτικού κοινού. Αξιόλογη προσπάθεια για μελλοντική διερεύνηση θα ήταν η ενσωμάτωση περισσότερων σημαντικών παραγόντων που

καθορίζουν την χρηματιστηριακή τιμή μετοχής και που καθορίζουν τις τάσεις του επενδυτικού κοινού όπως για παράδειγμα να ενσωματωθεί και η εξέλιξη του Α.Ε.Π. ή οι μεταβολές του εισοδήματος για τους ενδιαφερόμενους.

Καταλήγοντας θα σημειώσουμε ότι η αναβαλλόμενη φορολογία είναι ένα σημαντικό εργαλείο το οποίο λαμβάνουν πλέον υπόψη τους οι επενδυτές και αξιολογείται ως σημαντικός παράγοντας στην διαμόρφωση της τάσης του επενδυτικού κοινού.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ-ΑΡΘΡΟΓΡΑΦΙΑ

Ελληνική Βιβλιογραφία-Αρθρογραφία

Βλησμάς, Ο.& Σγουρινάκης, Ν., 2016. *Η Αναβαλλόμενη Φορολογία*. Αθήνα : Νομική Βιβλιοθήκη.

Φίλος, Ι. & Αποστόλου,Α., 2010. *Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα-Θεωρητική Προσέγγιση και Εφαρμογές Μετατροπής*. Αθήνα: Κλειδάριθμος.

Grant Thornton , 2009. Διεθνή Πρότυπα Χρηματοοικονομικής Πληροφόρησης (I.F.R.S.) ,Τόμος Β&Γ. Αθήνα .

Ιωάννου, Δ., 2012. *Διερεύνηση της σχέσης μεταξύ της αναβαλλόμενης φορολογίας και της χρηματιστηριακής τιμής των κατασκευαστικών εταιρειών του χρηματιστηρίου Αθηνών*. Διπλωματική εργασία. Πανεπιστήμιο Μακεδονίας.

Βασιλείου, Χ., 2015. *Αναβαλλόμενη Φορολογία κα Δημιουργική Λογιστική* Διπλωματική εργασία. Πανεπιστήμιο Πειραιώς.

Μαλαμάτη, Χ., 2011. *Διεθνές Λογιστικό Πρότυπο 12(IAS12) Αναβαλλόμενη Φορολογία και Εμπειρική Διερεύνηση σε Εταιρείες Εισηγμένες στο Χρηματιστήριο Αξιών*. Διπλωματική εργασία. Πανεπιστήμιο Μακεδονίας.

Μπεκρή, Τ., *Διεθνές Λογιστικό Πρότυπο 12- Φόροι Εισοδήματος*. [online] Διαθέσιμο στο:

<http://poe-doy.gr/index.php/forologiki-epithewrisi/arthra-meletes>

Ξένη Βιβλιογραφία-Αρθρογραφία

Chaney, P., Jeter, D., 1994. *The effect of deferred taxes on security prices*. Journal of Accounting, Auditing and Finance, 9, pp. 91–116.

Givoly, D., Hayn, C., 1992. *The valuation of the deferred tax liability: evidence from the stock market*. The Accounting Review, 67, pp. 394–410.

Poterba, J.,Nirupama, R., Seidman, J.,2011. *Deferred Tax position and incentives for corporate behavior around corporate tax changes*. National Tax Journal, 64, pp.27-58.

Amir, E., M. Kirschenheiter and K. Willard, 1997. *The Valuation of Deferred Taxes* , Contemporary Accounting Research, Vol. 14 (Winter), pp. 597-622.

Chen, K. C. W., & Schoderbek, M.P.,2000. *The 1993 Tax Rate Increase and Deferred*

Tax Adjustments : A Test of Functional Fixation, Journal of Accounting Research, Vol.38 No.1, pp. 23-44.

Lynn, S.G., Seethamraju, C., and Seetharaman, A., 2008. *Incremental Value Relevance of Unrecognized Deferred Taxes: Evidence from The United Kingdom*, Journal of American Taxation Association, Vol.30 No.2, pp. 107-137.

Thomas J.K. and Zhang. F., 2010. *Valuation of Tax Expense*, Yale University School of Management, pp. 1-40.

Philips J., Pincu M., Rego S., Wan H., 2004 . *Decomposing Changes in Deferred Tax Assets and Liabilities to Isolate Earnings Management Activities*, Journal of the American Taxation Association, Vol 26.

Skinner D., 2008. *The Rise of Deferred Tax Assets in Japan: The Role of Deferred Tax Accounting in the Japanese Banking Crisis*, Journal of the Accounting and Economics, Volume 46, Issues 2-3, Pages 218-239.

Ready, J. Seidman, J. and Shackelford, D., 2011. *Is there any information content in the tax footnote*, Unpublished Paper, University of North Carolina.

Chytis, E., Koumanakos, E., & Goumas, S., 2015. *Deferred Tax Positions under the Prism of Financial Crisis and the Effects of a Corporate Tax*, International Journal of Corporate Finance and Accounting, Vol. 2, No. 2, pp.21-58.

Ιστοσελίδες Διαδικτύου

Μπεκρή, Τ., *Διεθνές Λογιστικό Πρότυπο 12- Φόροι Εισοδήματος*. [online] Διαθέσιμο στο:

<http://poe-doy.gr/index.php/forologiki-epithewrиси/arthra-meletes> [Πρόσβαση στις 15 Φεβρουαρίου 2017].

Διεθνή Λογιστικό Πρότυπο 12- *Φόροι Εισοδήματος*. [online] Διαθέσιμο στο:

<https://www.ifrs.org> [Πρόσβαση στις 15 Φεβρουαρίου 2017].

Νόμοι

Ν. 4308/2014. *Ελληνικά Λογιστικά Πρότυπα συναφείς ρυθμίσεις και άλλες διατάξεις*. Εφημερίδα της Κυβέρνησης (ΦΕΚ 251/24.11.2014).

Ν. 4172/2013. *Φορολογία εισοδήματος, επείγοντα μέτρα εφαρμογής του ν. 4046/2012, του ν.4093/2012 και του ν. 4127/2013 και άλλες διατάξεις*. Εφημερίδα της Κυβέρνησης (ΦΕΚ Α 167/Α/23-7-2013).